

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка
Економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

Дипломна робота
магістра
за теми «Методика складання балансу, аналіз та аудит фінансового стану
підприємства»

Виконав: студент 2 курс, групи ООб1-М17з
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Ситнік Артем Валерійович
Керівник Олійник О.С., к.е.н.
Рецензент Андрейцева І.А., к.е.н., доцент

м. Кам'янець-Подільський - 2018 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Економічна сутність та призначення балансу і фінансової звітності підприємства загалом.....	8
1.2 Методи аналізу фінансового стану підприємства.....	21
1.3 Аудит фінансового стану підприємства	30
РОЗДІЛ 2 СТАН АНАЛІЗУ, АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА.....	38
2.1 Загальна характеристика підприємства.....	38
2.3. Аналіз фінансового стану підприємства	47
2.4. Аудит фінансового стану підприємства.....	53
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	62
3.1. Шляхи покращення фінансового стану.....	62
3.2 Застосування та вплив міжнародних стандартів на фінансові показники діяльності підприємства.....	66
3.3 Проблеми адаптації вітчизняної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів	72
3.4. Зміни в обліковій політиці підприємства.....	80
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	86
ДОДАТКИ.....	94
Додаток А.....	95
Додаток Б.....	108
Додаток В.....	115

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

НМДГ - неоподаткований мінімум доходів громадян

ДФС – Державна фіскальна служба

КпАП – Кодекс про адміністративні правопорушення

ВСТУП

Актуальність теми. Трансформаційні процеси в українській економіці, наслідки, якими вони супроводжуються, обумовлюють невідпинне зростання зацікавленості вчених до підприємництва як сфери реалізації підприємницького потенціалу країни. З одного боку, воно забезпечує відкриття нових джерел вагомих внесків у обсяги валового внутрішнього продукту країни, створення нових робочих місць, а з іншого – є засобом гармонізації соціальних відносин у суспільстві. На цьому тлі важливим завданням власників та менеджменту підприємств є забезпечення динамічного розвитку бізнесу.

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансової стану підприємства. Фінансовий стан підприємства треба систематично оцінювати з використанням різних методів та прийомів. Він допомагає приймати управлінські рішення, які направлені на зміцнення фінансово-економічного стану підприємства в інтересах власників.

Аналіз фінансового стану передбачає дослідження важливих аспектів грошового обороту та прийняття заходів із закріплення фінансово-економічного стану господарюючого суб'єкта. Стабільний фінансовий стан підприємства означає своєчасне виконання зобов'язань перед його персоналом, партнерами та державою, що припускає фінансову стійкість, нормалізацію плато- і кредитоспроможність та рентабельність активів, власного капіталу й продажів.

Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна здійснити не лише через один показник, а й за допомогою системи показників, що детально характеризують господарське становище підприємства.

Об'єктом дослідження є діяльність ДП «Нігинський кар'єр».

Предметом дослідження є методика, аналіз та аудит фінансового стану ДП «Нігинський кар'єр».

Метою даної магістерської роботи є проведення загального аналізу та аудиту фінансово-господарської діяльності підприємства, виявлення шляхів вдосконалення фінансового стану ДП «Нігинський кар'єр».

Завдання магістерської роботи:

- ознайомитись із сутністю та призначенням балансу і звітності підприємства;
- встановити цілі та принципи аналізу фінансового стану підприємства;
- з'ясувати прийоми фінансового аналізу діяльності підприємства;
- вивчити показники оцінки фінансового стану підприємства;
- ознайомитись із діяльністю ДП «Нігинський кар'єр»;
- здійснити аналіз та проаналізувати господарську діяльність підприємства;
- здійснити аналіз фінансових показників діяльності товариства;
- знайти та встановити шляхи покращення фінансового стану товариства.

Теоретичною основою дослідження стали загальнонаукові методи пізнання (аналіз, синтез, індукція, дидукція, графічний метод, статистичний, математичний, метод теоретичного узагальнення, порівняння).

Слід відзначити, що окремим аспектам розвитку підприємств присвячено чимало ґрунтовних публікацій. Так, наприклад, загальнометодологічні питання інтерпренерства викладено у працях Н. Галана, І. Комарницького, К. Макконелла, О. Орлова та інших. Розробці теоретичних та методологічних питань аналізу та аудиту фінансового стану присвячені змістовні труди М. Портера, Р. Фатхутдинова, Й. Шумпетера та інших. У роботах А. Воронова, Л. Романової, С. Хамінічі узагальнено чинники, під впливом яких зміцнюється або навпаки послаблюється позиції підприємств.

Однак поза увагою більшості вчених залишається визначення сутності та методичних засад майбутнього економічної інтеграції як

протизага ринкової стихії, відповіди на виклики глобалізації. Вивчення теоретичних питань та вирішення практичних проблем економічної інтеграції як засобу посилення конкурентоспроможності підприємств складають актуальність теми.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складають діалектичний метод пізнання соціально-економічних явищ, комплексний підхід до осмислення шляхів посилення ринкових позицій підприємства в умовах запровадження міжнародних стандартів ведення бухгалтерського обліку.

У роботі використані наступні **методи**:

- а) історико-економічний;
- б) структурно-функціональний;
- в) економіко-логічного аналізу;
- г) системного аналізу;
- д) статистично-економічні;
- е) економіко-математичні;
- є) графічних побудов.

Для вирішення зазначених та інших завдань, обумовлених метою дослідження, використовувалися також методи аналогії, класифікації, типології тощо.

Інформаційною базою досліджень є Закони України; Укази Президента України; нормативні документи Міністерства промислової політики України; звітність Державного комітету статистики України; монографії вітчизняних і зарубіжних учених, публікації у фахових наукових періодичних виданнях; відомості, розміщені у всесвітній інформаційній мережі Internet, а також звітність досліджуваного підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні вивчення теоретичних питань по темі доведено до рівня практичних й методичних рекомендацій, які запропоновані для розгляду на ДП «Нігинський кар'єр».

Апробація результатів дослідження. В період дослідження брав участь у 6-ї науково-практичної конференції студентів та молодих учених КПНУ ім.І.Огієнка «Сталий розвиток України: проблеми і перспективи» з опублікуванням тез на тему «Вплив зовнішнього середовища підприємства на його фінансовий стан».

Структура та обсяг роботи. Робота викладена на 78 сторінках комп'ютерного тексту та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел (88 найменувань), містить 12 таблиць, 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та призначення балансу і фінансової звітності підприємства загалом

Підприємство в період господарювання має на меті отримання прибутку від всіх видів діяльності. Для здійснення цієї мети не тільки необхідно, але і обов'язково на підприємствах вести бухгалтерський облік у відповідності з професійними та міжнародними стандартами і як наслідок надавати у відповідні органи різні види звітності підприємства, а саме: фінансової, податкової, статистичної та інших видів. В свій час ведення бухгалтерського обліку є процесом виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [12, с. 25].

Великі та середні підприємства мають справу з повною фінансовою звітністю. Суб'єкти малого підприємництва, неприбуткові підприємства та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності складають та подають скорочену фінансову звітність. До 01.01.2018р. класифікувати суб'єкти господарювання потрібно було відповідно до ч.3 ст. 55 ГК У [17].

Від того, як класифікують підприємство (мікро, мале, середнє або велике), залежать правила, за якими ведуть бухгалтерський облік та складають фінансову звітність. На сьогоднішній час підприємство вважають мікро, малим, середнім або великим у разі дотримання щонайменше двох критеріїв за попередній рік (табл.1.1).

Всі підприємства в певні строки здають фінансову звітність в різні органи, а бо їм прийдеться сплачувати штрафи. Так, до органів статистики усі підприємства (окрім суб'єктів мікропідприємства) подають відповідні форми квартальної фінансової звітності не пізніше 25-го числа місяця, що

настає за звітним кварталом; річної - не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним роком. При цьому повний комплект фінансової звітності великі та середні підприємства до органів статистики подають лише за рік. Щоквартально такі суб'єкти господарювання подають лише форми №№1,2.

Таблиця 1.1

Нова класифікація підприємств

Категорія підприємств	Середня кількість працівників за рік, осіб	Балансова вартість активів, євро	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), євро
Велике	≥ 250	≥ 20 млн.*	≥ 40 млн.*
Середнє	$\geq 50 < 250$	≥ 4 млн. < 20 млн.*	≥ 8 млн. < 40 млн.*
Мале	$\geq 10 < 50$	≥ 350 тис. < 4 млн.*	≥ 700 тис. < 8 млн.*
Мікро	$< 10^{**}$	< 350 тис.*	< 700 тис.*

*Використовують гривневий еквівалент за середньорічним курсом НБУ

**«до 10 осіб» означає, що максимальна кількість працівників може бути 9 осіб.

Джерело:[79].

Суб'єкти мікропідприємництва мають право подавати до органів статистики лише річну звітність у зазначений для всіх підприємств строк (не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним роком).

Подання фінансової звітності до органів Державної фіскальної служби (ДФС) здійснюється на підставі того, що підприємства, які є платниками податку на прибуток підприємств, включаючи малі підприємства, а також представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності та неприбуткові організації, за встановленими для них формами до місцевого органу ДФС разом із:

- податковою декларацією з податку на прибуток (платники податку на прибуток підприємств);

- розрахунком податку на прибуток нерезидента, який проводить діяльність на території України через постійне представництво на підставі складення окремого балансу фінансово-господарської діяльності або розрахунком податку на прибуток постійного представництва нерезидента, визначеного шляхом застосування до суми отриманого доходу коефіцієнта 0,7 (представництво нерезидента);
- звітом про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації (неприбуткова організація).

У разі застосування квартального звітного періоду для подання податкової декларації фінансова звітність подається до ДФС протягом 40 календарних днів, що настають за звітним кварталом. У разі річного звітного періоду фінансова звітність разом з відповідною податковою декларацією подають протягом 60 календарних днів, що настають за звітним роком.

Часто постає питання чи подавати фінансову звітності держаному реєстратору, ч. 3 ст. 14 З У «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV передбачено обов'язок підприємств подавати (надсилати рекомендованим листом) державному реєстратору за місцезнаходженням реєстраційної справи не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, фінансову звітність про господарську діяльність у складі балансу і звіту про річні фінансові результати [23].

Водночас у зв'язку зі змінами, внесеними у 2015 році до З У «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV, фінансова звітність до державного реєстратора подають органи статистики. Отже, незважаючи на вимоги Закону № 996, підприємствам не потрібно подавати фінансову звітність державному реєстратору.

Особливістю ведення фінансової звітності є її оприлюднення, хоча ця вказівка поширюється не на всі підприємства. Окремі підприємства оприлюднюють фінансову звітність разом з аудиторським висновком на

власній веб-сторінці: до 30 квітня та 1 червня наступного за звітним року (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Граничні терміни оприлюднення фінзвітності

Вид підприємства	Оприлюднюють до:	
	30 квітня	1 червня
Підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів)	+	
Публічні акціонерні товариства	+	
Суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та підприємства, які видобувають корисні копалини загальнодержавного значення	+	
Великі підприємств, які не є емітентами цінних паперів		+
Середні підприємства		+
Інші фінансові установи, що відносяться до мікро- та малих підприємств		+

Джерело:[79].

Підприємства за неподання (несвоєчасне подання) фінансової звітності несуть відповідальність. Так, за відсутність бухгалтерського обліку, ведення його з порушенням установленого порядку, внесення недостовірних даних до фінансової звітності, неподання фінансової звітності, несвоєчасне та неякісне проведення інвентаризації ст. 164-2 Кодексу про адміністративні правопорушення (КпАП) передбачений штраф із посадових осіб у розмірі від 8 до 15 нмдг (від 136 до 255 грн.). За ті самі дії, вчинені особою протягом року, штрафують від 10 до 20 нмдг (від 170 до 340грн.) [36].

За ст. 186-3 КпАП неподання або подання недостовірних чи не в повному обсязі, не за формою чи із запізненням даних до органу Держстату призводить до накладення штрафу на посадових осіб у розмірі від 10 до 15 нмдг (від 170 до 255 грн.). А за повторні дії посадових осіб протягом року - від 15 до 25 нмдг (від 255 до 425 грн.) [79].

Для збільшення ефективності прийняття управлінських рішень особливе місце займає бухгалтерська фінансова звітність, що являє собою систему узагальнених показників, які характеризують підсумки господарсько-фінансової діяльності підприємства за звітний період (місяць, квартал, рік). Вона складається підрахунком, групуванням і спеціальною обробкою даних поточного бухгалтерського обліку і є завершальною його стадією. Згідно, з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [56, с. 145]. Фінансова звітність на підприємстві складається для надання користувачам інформації про фінансово-майновий стан підприємства, рух грошових коштів та результати діяльності, задля прийняття правильних управлінських рішень. Користувачами звітності є фізичні і юридичні особи, які використовують надану їм інформацію про господарство і його діяльність для прийняття рішень, а саме: користувачі бухгалтерської звітності; представники самого підприємства, як правило, вищий управлінський персонал; контрольні органи і податкова служб; позабюджетні фонди; інвестори і кредитори; замовники і власники підприємства [71, с. 243].

Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства вчасно здійснювати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства;
- інших рішень [18, с. 286].

При підготовці фінансової звітності чималу важливість має дотримання законів, правил та наказ «Про облікову політику на підприємстві» до наданої інформації. Якісними вимогами до інформації фінансової звітності являються: зрозумілість (дохідливість); доречність; надійність; нейтральність; суттєвість; достовірність; повнота.

Фінансовий звіт має включати наступну інформацію:

- дату, станом на яку наведені його показники. Якщо період за який складено звіт і звітний період є різними, то причини цього повинні наводитись в примітках до фінансової звітності. В них необхідно розкрити додаткову інформацію до статей звіту, яка є важливою для кращого її розуміння; інформація, яка не наведена в звітах, але є обов'язковою та облікова політика господарюючого суб'єкта;

- інформацію про підприємство, яка підлягає розкриттю у фінансовій звітності і включає: назву, організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства (країну, де зареєстроване підприємство, адресу його офісу); стислий опис основної діяльності підприємства; назву органу управління, під керівництвом якого перебуває підприємство, або назву його материнської (холдингової) компанії; середню чисельність персоналу підприємства протягом звітного періоду [27, с. 452].

Задля створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності та їх удосконалення в Україні державою здійснюється регулювання як бухгалтерського обліку, так і фінансової звітності. Фінансова звітність підприємства формується наприкінці звітного періоду – календарного року. В останній день звітного року формуються дані для складання балансу підприємства. Перед тим як скласти фінансову звітність в кінці року, необхідно провести на підприємстві інвентаризацію активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства [61, с. 120].

Форми фінансової звітності підписуються керівником підприємства і головним бухгалтером, а у випадку відсутності на підприємстві бухгалтерської служби – керівником спеціалізованої організації або

фахівцем-бухгалтером, які за угодою виконували роботу з ведення бухгалтерського обліку і складання звітності. Особи, які підписали звітність, несуть повну відповідальність за достовірність звітних даних.

Фінансова звітність підприємства є відкритою, окрім ситуацій, передбачених законодавством. Згідно НП(С)БО 1, підприємство складає наступні форми фінансової звітності: баланс; звіт про фінансові результати; звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал; примітки до звітів. Інші звіти, які включені до звітності підприємства, не є фінансовою звітністю [56, с. 244].

Всі перелічені форми фінансової звітності відображають ті ж господарські операції за звітний період, інформацію минулого періоду, та відображення основ облікової політики в різних аспектах, що дає можливість зробити детальний аналіз діяльності підприємства.

Основною формою фінансової звітності є баланс. Зміст і форма балансу, як і інших форм звітності, а також загальні вимоги до розкриття його статей регламентуються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал [56, с. 20]. Зазвичай, баланс формують на останній день звітного періоду (місяця, кварталу, року). Для детального відображення господарських засобів та їхніх джерел формування баланс будується у вигляді двосторонньої таблиці. У лівій частині балансу, що називається активом, показують склад і розміщення господарських засобів, а в правій, що називається пасивом – джерела формування засобів і їх цільове призначення. Актив і пасив балансу складаються з окремих статей, кожна з яких показує величину певного економічно однорідного виду засобів або їх джерел. В активі балансу входять статті, на яких містяться матеріальні цінності, нематеріальні активи, грошові кошти, кошти у розрахунках, вилучені кошти; а в пасиві – статті, на яких відображаються джерела формування господарських засобів (статутний, додатковий, резервний

капітал, прибуток, кредити банків, зобов'язання по розрахунках та ін.). Рівність підсумків активу і пасиву балансу зумовлена тим, що в обох його частинах відображені у вартісному вимірнику одні і ті ж господарські засоби, тільки згруповані за різними ознаками: в активі – за складом і розміщенням, в пасиві – за джерелами їх утворення і цільовим призначенням. Кожен вид господарських засобів, розміщених в активі, має відповідне джерело їх утворення, відображене в пасиві балансу. Суми активу і пасиву балансу не можуть ні в якому разі бути різними, тому що вартість засобів підприємства має бути рівною вартості джерел їх утворення. Оскільки, сам термін «баланс» означає «рівновага». Відсутність рівності підсумків активу і пасиву балансу говорить про наявність помилок, допущених в облікових записах або при складанні самого балансу [58, с. 378]. Алгоритм заповнення Балансу наведений в додатку А.

Таким чином, можна впевнено стверджувати, що баланс має досить важливе значення для управління підприємством, оскільки надає інформацію різних рівнів, за допомогою якої можна визначити та оцінити фінансовий стан господарства, та зробити аналіз, шляхом порівняння його даних з попереднім періодом. Він інформує користувачів про платоспроможність бізнесу, про його ліквідність та яка кількість капіталу залучена для бізнесу. За даними балансу можна визначити недоліки господарської діяльності, причини які призвели до цього, та розробляються заходи для їх усунення та недопущення в майбутньому.

Звіт про фінансові результати – це звіт про доходи, витрати і фінансові результати та сукупний дохід підприємства, відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1. Звіт побудовано за функціональним групуванням доходів і витрат (виробництво, управління, збут продукції тощо) і складається з трьох розділів: I «Фінансові результати», II «Елементи операційних витрат», III «Розрахунки показників прибутковості акцій». У першому розділі Звіту про фінансові результати надається інформація про доходи і витрати з погляду власника підприємства, усі

витрати, пов'язані з доходом звітної періоду, включаючи й податок на прибуток, вважаються витратами звітної періоду; прибуток розглядається як джерело виплат власникам для нарахування і сплати дивідендів, створення резервного капіталу або збільшення статутного капіталу. У другому розділі відображається склад операційних витрат за елементами, що дозволяє провести аналіз їх структури та ця інформація використовується при складанні Звіту про рух грошових коштів в частині коригування суми прибутку від звичайної діяльності до оподаткування на не грошові операції, а саме на суму нарахованої амортизації. У третьому розділі Звіту відображається інформація про фінансовий результат, який стосується лише акціонерних товариств, прості акції які відкрито продаються та купуються на фондових біржах, а також тих товариств, які знаходяться у процесі випуску зазначених акцій, розраховуються показники прибутковості акцій [38, с. 318]. До категорій цього звіту відносяться витрати, доходи, збитки, прибуток. Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). До господарських операцій які супроводжуються зменшенням економічних вигод у вигляді вибуття активів, але не є витратами господарства потрібно віднести викуп акцій або їх часток, вилучення вкладів і паїв, поділ власного капіталу між власниками, (нарахування дивідендів і їх виплата) тощо. Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників). До таких операцій, можна віднести оплату заборгованості за внесками до статутного капіталу, додаткові внески за рішенням акціонерів тощо. Для визначення 15 фінансового результату потрібно зіставити доходи і витрати, які спричинили одержання цих доходів. Збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати. Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Звітним періодом для складання Звіту про фінансові результати є квартал і календарний рік з 1 січня по 31 грудня включно. Цей звіт складається з наростаючим підсумком за оборотами номінальних рахунків. Дані Звіту про фінансові результати наводяться за звітний та попередній періоди, для подальшого їх порівняння та аналізу. Під час складання Звіту про фінансові результати підприємства необхідно керуватись умовами принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, згідно з яким для визначення фінансового результату потрібно співвіднести отримані підприємством доходи та здійсненні витрати за звітний період. Важливим є те, що всі витрати і доходи зазначаються у звітності у момент їх виникнення, незалежно від моменту їх надходження й відображаються в обліку за тими періодами, до яких вони відносяться [13, с. 256].

Звіт про рух грошових коштів містить інформацію про грошові потоки підприємства за звітний період. Метою складання звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах (далі – грошові кошти) за звітний період. Еквівалентами грошових коштів є короткострокові фінансові інвестиції, які можуть бути вільно конвертовані у відому суму коштів і мають незначний ризик щодо зміни вартості. Звичайно такими еквівалентами є високоліквідні інвестиції в цінні папери на строк, що не перевищує 3 місяці (казначейські векселі, депозитні сертифікати тощо). Під грошовими потоками розуміють надходження та вибуття грошових коштів. Внутрішні зміни у складі грошових коштів до звіту про рух грошових коштів не включаються [7, с. 120]. Звіт містить дані про рух грошових коштів в результаті: операційної (основної діяльності підприємства), інвестиційної (купівля та продаж активів, основних засобів та інших інвестицій, котрі не можуть бути складовою часткою еквівалентних грошових коштів) та фінансової діяльності (здійснення підприємством операцій, які можуть в деякій мірі змінити склад власного і позичкового капіталу). Не включаються у звіт про рух грошових

коштів внутрішні зміни про рух грошових коштів (отримання грошей у банку і оприбуткування їх у касу тощо). Також не включаються до Звіту про рух грошових коштів не грошові операції. Під час складання даного звіту до не грошових операцій відносяться операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів, а саме: бартерні операції, придбання активів шляхом емісії акцій, отримання активів на умовах фінансової оренди, перетворення зобов'язань на власний капітал [68, с. 159]. Все майно підприємства складається з фінансових, матеріальних і нематеріальних ресурсів. В обліку повинні бути чітко відображенні права кожного з власників на майно підприємства, та на прибутки отримані внаслідок використання його. Саме розкриття та відображення цих прав є одним з найважливіших завдань фінансової звітності підприємства.

Зміст і форма Звіту про власний капітал, а також загальні вимоги щодо розкриття його статей регламентуються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Метою складання звіту про власний капітал є розкриття інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації підприємства повинні додавати до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.

Примітки до фінансових звітів – це сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачене відповідними положеннями (стандартами). Як форма звітності, примітки до фінансових звітів, згідно з НП(С)БО 1, являють собою:

- сукупність показників, які забезпечують роз'яснення статей фінансових звітів, тобто інформацію, що включає додатковий аналіз звітності, потрібної для забезпечення її зрозумілості. При цьому йдеться про оцінку та розкриття статей форм фінансової звітності форми 1 «Баланс»,

форми 2 «Звіт про фінансові результати», форми 3 «Звіт про рух коштів», форми 4 «Звіт про власний капітал»;

- іншу інформацію, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами), тобто інформацію, яка не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але є обов'язковою згідно з відповідними положеннями (стандартами). При цьому йдеться про спеціальні вимоги щодо висвітлення даних у примітках до фінансової звітності або про додаткові вимоги та додатковий перелік показників розкриття інформації, що міститься у кожному конкретному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. №996-ХІУ «відкриті акціонерні товариства, підприємства-емітенти облігацій, банки, довірчі товариства, валютні та фондові біржі, інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії та інші фінансові установи зобов'язані не пізніше 1 червня наступного за звітним року оприлюднювати річну фінансову звітність та консолідовану звітність шляхом публікації у періодичних виданнях або розповсюдження її у вигляді окремих друкованих видань» [26, с. 14]. Може також бути інформація, яка не включена до приміток, в такому випадку кожне підприємство самостійно обирає в якому вигляді її подавати. Наприклад, можна відображати у вигляді таблиці, письмового пояснення, графіка тощо. Так само керівництво підприємства може наводити дані, які вважає важливими, і які дають більш повну картину про результати господарської діяльності. При розробці бланків форм звітності, в тому ж числі Приміток, господарство може враховувати тільки ті статті активів, капіталу, зобов'язань, та інших, дані яких були зазначенні в результаті діяльності цього підприємства. При цьому, для показників, статей, що включені до фінансового звіту, залишається та ж нумерація, яка зазначена в типових формах фінансової звітності, затверджених Міністерством фінансів України.

Для досягнення якісних характеристик інформації, яка міститься у фінансовій звітності, під час її формування дотримуються певних принципів: автономності підприємства; безперервності діяльності підприємства; періодичності; нарахування; послідовності; обачності; превалювання суті над формою; єдиного грошового вимірника тощо.

Важливе значення має перевірка звітності. Перевірка правильності складання балансу базується на наступних основних моментах:

- дані статей балансу на початок періоду повинні відповідати даним балансу на кінець попередньому періоду. При зміні вступного балансу на початок року у порівнянні із звітними даними за попередній рік повинні бути дані відповідні пояснення;
- дані статей балансу на кінець звітного періоду повинні бути обґрунтовані результатами інвентаризації;
- суми статей балансу по розрахунках з фінансовими, податковими органами, установами банків повинні бути звірені з ними і бути тотожними;
- дані кінцевого балансу повинні відповідати оборотам і залишкам по рахунках Головної книги чи іншого аналогічного регістру бухгалтерського обліку на кінець звітного року;
- дані балансів на початок і кінець року повинні бути зіставленими. Будь-які розбіжності в методології формування однієї і тієї ж статті вступного і кінцевого балансів повинні бути пояснені.

Перевірка правильності складання різних частин балансу здійснюється у відповідності до вимог

Отже, баланс і інша фінансова звітність підприємства, враховуючи розміри підприємства несе цілу низку інформації про те, чи інше підприємство з різними цілями. Також, ми можемо відмітити, що при допомозі даних, що відображається в даних документах можна дати повну характеристику підприємства і передбачити необхідні термінові зміни в діяльності підприємства.

1.2. Методи аналізу фінансового стану підприємства

За умов економіки змін в Україні, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності чимало наростає роль вчасного та доброякісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їх ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку напрямів підняття і зміцнення фінансової стабільності.

Специфічної ролі набирає вчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різних форм власності, через те що той чи інший господар не мусить ігнорувати потенційними резервами зростання прибутку (доходу) фірми, які можна сформулювати тільки-но на основі вчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

Оцінка наслідків ефективності роботи підприємства за звітний період і його повсякденного фінансового стану, доречно проявляти й виключати неадаптивності у головному функціонуванні та знаходити можливості поліпшення фінансового стану підприємства та підвищення його платоспроможності являється основною метою аналізу фінансового стану підприємства.

Безперервний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості потрібний також й через те, що дохідність якого завгодно підприємства, розмір його прибутку чимало в чому залежать від його платоспроможності. Ураховують фінансовий стан підприємства і банки, аналізуючи режим його кредитування та диференціацію відсоткових ставок.

Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є наслідком взаємодії усіх частин систематичності фінансових взаємовідносин підприємства, відзначається сукупністю виробничо-господарських чинників і визначає системою показників, що віддзеркалюють присутність, розставлення і використання фінансових ресурсів. Фінансовий стан підприємства залежить від наслідків його виробничої, комерційної та

фінансово-господарської діяльності. Тому на нього позначаються всі оці види діяльності підприємства. Передовсім на фінансовому стані підприємства схвально показуються сталий випуск і реалізація відмінної, якісної продукції.

Перебійний процес виробничих процесів, погіршення якості продукції, утруднення з її реалізацією породжують скорочення надходження коштів на рахунки підприємства, і як наслідок відбувається погіршення його платоспроможність.

Але, так як брак коштів може призвести до затримок у забезпеченні матеріальними ресурсами і відповідно у виробничому процесі.

Фінансова діяльність підприємства має бути цілеспрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення доцільного співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з ціллю продуктивної діяльності підприємства.

Саме цим зумовлюється закономірність і ділова цінність безперервної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Таким чином, фінансовий стан - це одна з головних характеристик функціонування кожного підприємства.

Ціллю оцінки фінансового стану підприємства є розшук запасів підвищення прибутковості виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Фінансовий стан підприємства необхідно раз у раз й усебічно оцінювати з вживанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить гостру оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у динаміці за певний період, так і в русі - за ряд періодів, дасть змогу визначити "больові точки" у фінансовій діяльності та прийоми ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх доцільного розміщення.

Не раціональне використання фінансових ресурсів спричинює до незначної платоспроможності підприємства і, як наслідок, до припустимих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; до невиконання плану прибутку, спад прибутковості підприємства, до загрози економічних санкцій.

Головними задачами аналізу фінансового стану є:

- дослідження прибутковості та фінансової стійкості підприємства;
- аналіз ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства та його стану на ринку цінних паперів;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств.

Кредитори та інвестори аналізують фінансовий стан підприємств, щоб мінімізувати свої ризики за позиками та внесками, а також для необхідного диференціювання відсоткових ставок.

У результаті фінансового аналізу менеджер одержує певну кількість основних, найбільш інформативних параметрів, які дають об'єктивну та точну картину фінансового стану підприємства.

При цьому в ході аналізу менеджер може ставити перед собою різні цілі: аналіз поточного фінансового стану або оцінку фінансової перспективи підприємства. Аналіз фінансового стану - це частина загального аналізу господарської діяльності підприємства, який складається з двох взаємозв'язаних розділів: фінансового та управлінського аналізу.

Розподіл аналізу на фінансовий та управлінський зумовлений розподілом системи бухгалтерського обліку, яка склалася на практиці, на

фінансовий та управлінський облік. Обидва види аналізу взаємозв'язані, мають спільну інформаційну базу.

Атрибутами зовнішнього фінансового аналізу є:

- орієнтація аналізу на публічну, зовнішню звітність підприємства;
- множинність об'єктів-користувачів;
- різноманітність цілей і інтересів суб'єктів аналізу;
- максимальна відкритість результатів аналізу для користувачів.

Основним змістом зовнішнього фінансового аналізу, який здійснюється партнерами підприємства, контролюючими органами на основі даних публічної фінансової звітності, є:

- аналіз абсолютних показників прибутку;
- аналіз показників рентабельності;
- аналіз фінансового стану, фінансової стійкості, стабільності підприємства, його платоспроможності та ліквідності балансу;
- аналіз ефективності використання залученого капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства.

На відміну від внутрішнього, відповідні складові зовнішнього аналізу більш формалізовані та менш деталізовані. Різниця у змісті зовнішнього і внутрішнього аналізу пов'язана з різницею інформаційного забезпечення і завдань, що їх вирішують обидва ці види аналізу.

Основним змістом внутрішнього (традиційного) аналізу фінансового стану підприємства є:

- аналіз майна (капіталу) підприємства;
- аналіз фінансової стійкості та стабільності підприємства;
- оцінка ділової активності підприємства;
- аналіз динаміки прибутку та рентабельності підприємства і факторів, що на них впливають;
- аналіз кредитоспроможності підприємства;
- оцінка використання майна та вкладеного капіталу;
- аналіз власних фінансових ресурсів;

- аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- аналіз самоокупності підприємства[13,с.90].

Цей аналіз здійснюється аналітиками підприємства і ґрунтується на широкій інформаційній базі, включаючи й оперативні дані.

Традиційна практика аналізу фінансового стану підприємства опрацювала певні прийоми й методи його здійснення.

Можна назвати шість основних прийомів аналізу:

1) горизонтальний (часовий) аналіз - порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;

2) вертикальний (структурний) аналіз - визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;

3) трендовий аналіз - порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогностичний аналіз фінансового стану);

4) аналіз відносних показників (коефіцієнтів) - розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників;

5) порівняльний аналіз - внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньогалузевими та середніми показниками.

6) факторний аналіз - визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли

результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник [58, с.48].

Предметом фінансового аналізу підприємства є його фінансові ресурси, їх формування та використання. Для досягнення основної мети аналізу фінансового стану підприємства - об'єктивної його оцінки та виявлення на цій основі потенційних можливостей підвищення ефективності формування й використання фінансових ресурсів - можуть застосовуватися різні методи аналізу.

Методи фінансового аналізу - це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства.

В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів економічного аналізу взагалі та фінансового аналізу зокрема.

Перший рівень класифікації виокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу[61, с. 115].

Неформалізовані методи аналізу ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях. До неформалізованих належать такі методи:

- експертних оцінок і сценаріїв,
- психологічні,
- морфологічні,
- порівняльні,
- побудови системи показників,
- побудови системи аналітичних таблиць.

Ці методи характеризуються певним суб'єктивізмом, оскільки в них велике значення мають інтуїція, досвід та знання аналітика.

До формалізованих методів фінансового аналізу належать ті, в основу яких покладено жорстко формалізовані аналітичні залежності, тобто методи:

- ланцюгових підстановок,
- арифметичних різниць,

- балансовий,
- виокремлення ізольованого впливу факторів,
- відсоткових чисел,
- диференціальний,
- логарифмічний,
- інтегральний,
- простих і складних відсотків,
- дисконтування.

У процесі фінансового аналізу широко застосовуються і традиційні методи економічної статистики (середніх та відносних величин, групування, графічний, індексний, елементарні методи обробки рядів динаміки), а також математико-статистичні методи (кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, факторний аналіз, метод головних компонентів).

Використання видів, прийомів та методів аналізу для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства в сукупності становить методологію та методіку аналізу. Фінансовий аналіз здійснюється за допомогою різних моделей, які дають змогу структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками. Існують три основні типи моделей, які застосовуються в процесі аналізу фінансового стану підприємства: описові, предикативні та нормативні.

Описові моделі є основними. До них належать: побудова системи звітних балансів; подання фінансової звітності у різних аналітичних розрізах; вертикальний та горизонтальний аналіз звітності; система аналітичних коефіцієнтів; аналітичні записки до звітності. Описові моделі засновані на використанні інформації з бухгалтерської звітності.

Предикативні моделі - це моделі передбачувального, прогностичного характеру. Вони використовуються для прогнозування доходів та прибутків підприємства, його майбутнього фінансового стану. Найбільш поширені з них: розрахунки точки критичного обсягу продажу, побудова прогностичних

фінансових звітів, моделі динамічного аналізу (жорстко детерміновані факторні та регресивні моделі).

Нормативні моделі - це моделі, які уможлиблюють порівняння фактичних результатів діяльності підприємства із нормативними (розрахованими на підставі нормативу). Ці моделі використовуються, як правило, у внутрішньому фінансовому аналізі, їхня суть полягає у встановленні нормативів на кожну статтю витрат стосовно технологічних процесів, видів виробів та у розгляді і з'ясуванні причин відхилень фактичних даних від цих нормативів.

Фінансовий аналіз значною мірою базується на застосуванні жорстко детермінованих факторних моделей.

Таким чином, у ході аналізу фінансового стану підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку.

Підбиваючи підсумок розгляду сутності оцінки фінансового стану підприємства, слід іще раз підкреслити, що необхідність та значення такої оцінки зумовлені потребою систематичного аналізу та вдосконалення роботи за ринкових відносин, переходу до самоокупності, самофінансування, потребою в поліпшенні використання фінансових ресурсів, а також пошуком у цій царині резервів зміцнення фінансової стабільності підприємства.

Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства.

Показники оцінки фінансового стану підприємства мають бути такими, щоб усі ті, хто пов'язаний із підприємством економічними відносинами, могли одержати відповідь на запитання, наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про

економічну доцільність продовження або встановлення таких відносин з підприємством. У кожного з партнерів підприємства, банків, податкових адміністрацій - свій критерій економічної доцільності. Тому й показники оцінки фінансового стану мають бути такими, щоб кожний партнер зміг зробити вибір, виходячи з власних інтересів.

Ясна річ, що в доброму фінансовому стані заінтересоване передусім саме підприємство. Однак добрий фінансовий стан будь-якого підприємства формується в процесі його взаємовідносин із постачальниками, покупцями, акціонерами, банками та іншими юридичними і фізичними особами. З іншого боку, безпосередньо від підприємства залежить міра його економічної привабливості для всіх цих юридичних осіб, що завжди мають можливість вибору між багатьма підприємствами, спроможними задовольнити той самий економічний інтерес.

Відтак необхідно систематично, детально і в динаміці аналізувати фінанси підприємства, оскільки від поліпшення фінансового стану підприємства залежить його економічна перспектива.

Крім вище сказаного, ми можемо відмітити, що фінансовий стан підприємства можна проаналізувати при допомозі груп показників (додаток Б), а саме:

I. Показники платоспроможності:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- проміжний коефіцієнт покриття;
- загальний коефіцієнт покриття.

II. Показники фінансової стійкості:

- коефіцієнт власності (незалежності);
- частка позикових коштів;
- співвідношення позикових і власних коштів.

III. Показники ділової активності:

- загальний коефіцієнт оборотності;
- швидкість обороту;

- оборотність власних коштів.

IV. Показники рентабельності:

- майно підприємства;
- власні кошти;
- виробничі фонди;
- довгострокові і короткострокові фінансові вкладення;
- власні і довгострокові позикові кошти;
- норма балансового прибутку;
- чиста норма прибутку.

Вихідними даними для розрахунку показників усіх цих груп в основному є дані бухгалтерського балансу підприємства і форми № 2.

Отже, аналіз фінансового стану підприємства необхідний не тільки для того, щоб знати, в якому стані знаходиться підприємство на той чи інший відрізок часу, але і для ефективного управління з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства.

1.3 Аудит фінансового стану підприємства

Необхідність, значущість аудиту фінансового стану підприємства говорити не треба, про це свідчить Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Крім того проводячи аудиту фінансового стану підприємства необхідно користуватися і іншими законодавчими актами, наприклад – З У "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" З У "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", Міжнародний стандарт аудиту 220 «Контроль якості аудиту фінансової звітності»

Також, нормативні документи, які регулюють аудит фінансової звітності включають: Закон України «Про аудиторську діяльність»; Закон

України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»; Міжнародні стандарти аудиту; Кодекс етики міжнародної федерації бухгалтерів; Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку; Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності; Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»; План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». А з 1 жовтня 2018 року введено в дію Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 21 грудня 2017 року (надалі – Закон № 2258). Джерела аудиту фінансової звітності: первинні документи; облікові реєстри, звітність підприємств. Етапи процесу аудиту фінансової звітності:

1) підготовчий (організаційний) (підтвердження домовленості про аудит, ознайомлення з бізнесом клієнта, визначення основних напрямів перевірки);

2) проміжний (оцінка системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, ризик суттєвого викривлення, планування аудиту фінансової звітності);

3) фізична перевірка (підтвердження наявності активів підприємства (інвентаризація);

4) аудит звітності (документальна перевірка статей фінансової звітності. Проведення аналітичних процедур);

5) завершальний (складання аудиторського звіту про проведену аудиторську перевірку, обговорення з керівництвом результатів перевірки). Процедури аудиту фінансової звітності (згідно МСА 500 «Аудиторські докази»): перевірка, спостереження, запит, аналітичні процедури, зовнішнє підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання [2].

Перед власником бізнесу зазвичай постають два основні завдання — підвищення вартості активів (капіталізації) компанії та збільшення рівня їхньої ліквідності. З урахуванням цього розробляється стратегія розвитку та визначаються задачі менеджменту. Про ефективність їх втілення свідчить виконавча звітність, яку власник отримує наприкінці відповідного періоду. Але в ній можуть бути приховані проблеми, які, якщо їх не виявити вчасно, здатні поставити під удар майбутнє компанії.

Фінансовий аудит - це перевірка фінансових звітів компанії. Зазвичай на замовлення керівництва компанії її проводять сторонні аудитори, які здатні забезпечити потрібний рівень об'єктивності.

Мета аудиту - надати правдиву та точну інформацію щодо стану компанії, на основі якої надалі будуть ухвалюватись важливі рішення. Результати перевірки дозволяють:

- визначити наявний фінансовий стан компанії, виявити зміни стану та чинники, які їх спричинили, прогнозувати основні тенденції подальшого розвитку;
- виявити недоліки в роботі бухгалтерського та фінансового відділів;
- зрозуміти, наскільки ефективно використовуються ресурси, у тому числі трудові;
- оптимізувати фінансову діяльність компанії, систему оподаткування тощо.

Висновки незалежного аудитора підтверджують репутацію компанії, що особливо важливо у випадку залучення іноземних інвестицій та укладання кредитних договорів.

Розглянемо 5 ситуацій, коли проведення фінансового аудиту необхідне

1. Підготовка до продажу компанії

У цьому випадку без фінансового аудиту не обійтися, адже саме він допомагає правильно оцінити ринкову вартість компанії. Крім того, для покупця це є своєрідною гарантією, що після підписання угоди його не очікуватимуть “сюрпризи” у вигляді кредиторів чи претензій з боку податкової служби.

2. Отримання кредитного рейтингу чи кредиту

Починаючи з 2018 року, корпоративні компанії, які беруть кредит на суму понад 200 млн. грн, в обов’язковому порядку повинні проводити аудит фінансової звітності. Причому якщо кредит видається компанії, яка є частиною холдингу, перевіряються фінансові показники всієї групи. Це логічно, адже перед тим, як видавати гроші, банки хочуть впевнитися в реальності наданих цифр.

3. Укладання угоди з іноземними контрагентами

Міжнародні інвестори звикли до прозорості ведення бізнесу, тому очікують від партнера точні та об’єктивні дані щодо стану бізнесу. Це дозволяє адекватно оцінити перспективи та ризики інвестування коштів.

4. Виявлення фінансових махінацій

Не секрет, що бізнес часто страждає від дій недобросовісних працівників. Наприклад, якщо менеджери отримують бонуси, нараховані від прибутку, іноді це є мотивом для завищення доходів або заниження витрат компанії. З іншого боку, співробітники можуть занижувати суму прибутку, щоб привласнити отриману різницю.

Серед махінацій можемо виділити такі:

- прибутки записуються в один період, а видатки - в інший;
- наприкінці року не включають у звітність наявні інвойси, щоб зменшити витрати;
- не показують у звітності судові розгляди, які можуть закінчитися виплатою коштів.

5. Згідно з вимогами законодавства

У 2017 році був ухвалений новий закон “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, вірніше, внесені зміни у вже наявний. Закон “Про бухгалтерський облік 2017” набув чинності 1 січня 2018 року. Зміни в законі покликані наблизити норми вітчизняного бухгалтерського законодавства до стандартів ЄС.

Розглянемо докладніше, чого чекати від закону про бухгалтерський звіт українським спеціалістам.

- Обов’язковий аудит в Україні у 2018 році проводять компанії, які віднесені до “підприємств, що становлять суспільний інтерес”. У цю групу входять емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, страховики, банки та недержавні пенсійні фонди. Дані суб’єкти повинні проводити щорічний аудит та надавати звітність згідно з міжнародними стандартами (МСФО).
- Підприємства, які згідно з новою класифікацією належать до середніх та великих, повинні публікувати фінансову звітність на своїй інтернет-сторінці. Малі та мікропідприємства зобов’язані надавати цю інформацію в разі відповідного звернення.
- Закон про бухгалтерський звіт вимагає складати фінансову звітність з огляду на показники, які підлягають оприлюдненню.
- Спрощення вимог до оформлення первинних документів, що знизить кількість претензій до звітності компаній з боку податкових органів.

Фінансовий аудит - це важливий інструмент управління, який допомагає з’ясувати стан бізнесу, виявити наявні можливості та ризики. Крім того, він стає необхідною передумовою бізнес-угод у разі міжнародних інвестицій, для підготовки продажу компанії, для надання кредитів. А зміни в законі про бухгалтерський облік допоможуть українським компаніям працювати більш прозоро, наблизять до європейських стандартів.

Показники, або інформація, різних складових фінансового стану визначають різну сукупність тверджень директора підприємства. Щоб відокремитися з переліком, діапазоном аудиторських доказів та процедурами їх отримання, аудитор перш розкриває твердження, які розміщає належна стаття, а опісля для встановленого твердження формулює доказ, джерело та процедуру його отримання.

У вітчизняній літературі хід аудиту фінансового стану поділяється на такі етапи: підготовчий (організаційний), проміжний, фізична перевірка, аудит звітності, завершальний.

Аудитори у своїй практиці користуються двома групами методів аудиту: загальнонауковими та власними, тобто специфічними. До загальнонаукових методів належать: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, абстрагування, конкретизація, системний аналіз, функціонально-вартісний аналіз. Власні методи аудиту – це методи, сформовані під дією теорії та практики аудиту і цілеспрямовані на вирішення спеціальних аудиторських завдань у ході роботи.

Процедури аудиту фінансової звітності: перевірка реальності існування активів, зобов'язань та права власності на них; перевірка правильності визнання та оцінки активів, зобов'язань і власного капіталу; оцінка стану збереження та ефективності використання активів; перевірка правильності документального оформлення та відображення в обліку операцій щодо активів, зобов'язань і власного капіталу; перевірка правильності нарахування амортизації; перевірка своєчасності проведення інвентаризації активів та зобов'язань; перевірка достовірності відображення інформації щодо активів, зобов'язань та власного капіталу у балансі.

Мета даного аудиту: перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів)

бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [8].

В теперішній час єдиної методики щодо проведення аудиту не існує. Кожна аудиторська фірма та аудитор самостійно розробляє методику аудиту фінансової звітності, беручи до уваги компетентність аудиторів, об'єкт дослідження, галузь діяльності підприємства, особливості законодавства тощо. При розробці методики проведення аудиту, залежно від завдання та методів аудиторської перевірки, виділяють різні підходи: бухгалтерський; юридичний; спеціальний; галузевий; податковий [3].

Бухгалтерський підхід ще називають методиками перевірки оборотів і залишків по рахунках бухгалтерського обліку (МСА 510 «Перші завдання з аудиту - залишки на початок періоду») [7].

При застосуванні юридичного підходу господарські операції здебільше вивчаються з правової точки зору. Особливо це стосується питань щодо правильності формування статутного капіталу, розрахунків із засновниками, юридичних основ законності існування того чи іншого підприємства, законності тих чи інших господарських операцій тощо. При спеціальному підході до розробки методик необхідно враховувати специфіку певної групи економічних суб'єктів, пов'язаних між собою характерними особливостями (організаційно-правовою формою, структурою капіталу, структурою управління, чисельністю працівників, податковим режимом тощо). При галузевому підході до розробки методики аудиту необхідно враховувати галузеві особливості економічних суб'єктів, їх вид діяльності, характерні особливості формування доходів і витрат як в цілому по підприємству, так і виробничої собівартості продукції, робіт, послуг; витрати, пов'язані з реалізацією продукції, товарів тощо. Але ці підходи застосовуються при розробці даної методики комплексно, тобто – із врахуванням бухгалтерського, юридичного та спеціального підходів.

Податковий підхід при застосуванні методик аудиту ґрунтується на тому, що аудитори при перевірці достовірності фінансового стану повинні

перевіряти відповідно до завдання достовірність податкової звітності, правильності нарахування та сплати податків і зборів до бюджету та ін. Таким чином, узагальнюючи рекомендації з методик проведення аудиту фінансової звітності, можна виділити складові частини, за якими здійснюється будь-яка аудиторська перевірка: нормативно-правове забезпечення для проведення аудиту (включає в себе зовнішні та внутрішні стандарти); об'єкт аудиту; методика аудиторської перевірки; особливості проведення аудиту в умовах комп'ютерної обробки даних (КОД).

Отже, за результатами дослідження, приходимо до висновку, що згідно з МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» метою аудиту є підвищення ступеня довіри визначених користувачів до фінансової звітності [5].

Таким чином, ми можемо стверджувати, що аудит фінансового стану підприємства є необхідністю гарного господарювання підприємства, з метою отримання максимальної кількості прибутку, а також при необхідності внесення всіх необхідних змін, щодо успішного управління господарюючим об'єктом.

РОЗДІЛ 2

СТАН АНАЛІЗУ, АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна характеристика підприємства

Дослідження аналізу, аудиту фінансового стану підприємства ми проводимо на база державного підприємства «Нігинський кар'єр», дане підприємство займається особливою діяльністю, а саме - вид діяльності: 08.11 Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю, тощо. Власником підприємства являється Міністерство аграрної політики та продовольства України – 100 відсотків і сума внеску складає - 5 864 530 грн. Підприємство являється платником ПДВ (номер свідоцтва — 3737422094). Згідно з Порядком встановлення нормативів збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету, та його справляння надрокористувачі, які виконували геологорозвідувальні роботи частково за рахунок власних коштів, сплачують збір за геологорозвідувальні роботи, застосовуючи до нього коефіцієнти для родовищ, де виконано:

- загальні і детальні пошукові роботи та попередня розвідка за рахунок державного бюджету, а детальна розвідка за рахунок власних коштів;
- дорозвідка запасів корисних копалин за рахунок власних коштів;
- загальні і детальні пошукові роботи за рахунок державного бюджету, а попередня і детальна розвідка за рахунок власних коштів;
- загальні пошукові роботи частково за рахунок державного бюджету на стадії регіональних робіт, а детальні пошукові роботи, попередня і детальна розвідка за рахунок власних коштів.

Господарська діяльність ДП «Нігинський кар'єр» спрямована на досягнення мети його створення шляхом здійснення процесів придбання та

добування ресурсів, виробництва продукції, виконання робіт, зберігання та реалізації готових виробів, переміщення засобів, інвестиційної та фінансової діяльності. Даний суб'єкт господарювання є створене відповідно до чинного законодавства України державне підприємство; зареєстроване в установленому законом порядку. Господарська діяльність ДП «Нігинський кар'єр» має за свою мету здійснення господарського обліку, в якому відбувається адекватне відображення фактів господарської діяльності та суспільного життя, надання відповідної повної і правдивої інформації для контролю за господарською діяльністю і прийняття управлінських рішень. В свою чергу до господарського обліку висуваються такі вимоги: порівнянність, точність і об'єктивність, ясність і доступність, своєчасність, економічність і раціональність.

Організаційна побудова апарату бухгалтерської служби підприємства - це форма поділу та кооперування праці, яка передбачає розподіл усього комплексу облікових, контрольних та аналітичних робіт між виконавцями. Організаційна побудова апарату облікової служби залежить від структури. Структура апарату бухгалтерії виражає форму організації виконавців, безпосередньо зайнятих бухгалтерським обліком, контролем і аналізом господарської діяльності у системі управління.

На форму організаційної побудови та структуру апарату облікової служби впливають такі фактори:

- обсяг виробництва;
- загальна чисельність працюючих;
- кількість структурних підрозділів;
- види діяльності;
- характер організації технології виробництва;
- характер функціональних обов'язків;
- кількість філій (дочірніх господарств).

Значний вплив на структуру апарату бухгалтерського обліку, контролю та аналізу мають поширення економічних зв'язків, процеси централізації,

розвиток форм внутрішньогосподарської самостійності виробничих підрозділів тощо. На побудову структури апарату облікової служби впливає також застосування автоматизації, тобто використання ЕОМ.

В умовах господарських формувань структура апарату облікової служби має відображувати специфічні умови технології й організації управління виробництвом і відповідати таким вимогам:

- виключати елементи дублювання та паралелізму;
- бути максимально простою;
- регламентувати чисельність на основі норм керованості;
- враховувати досягнення науки і техніки;
- відповідати досягненням наукової організації праці;
- забезпечувати самостійність та повноцінність кожного підрозділу.

Варіантом децентралізованої форми організацій бухгалтерської служби є поділ на фінансову та внутрішньогосподарську (управлінську) бухгалтерію. В апараті облікової служби створюються здебільшого самостійні підрозділи у вигляді груп, секторів, підвідділів, бюро тощо. У цих підрозділах організація робіт здійснюється за такими принципами поділу праці: оперативно-виробничим; функціональним. Оперативно-виробничий принцип організації розподілу облікової праці застосовується, коли структурні підрозділи створюються за топологічною ознакою: сектор обліку оплати праці, сектор обліку матеріалів та ін. Цей принцип поділу облікової праці характерний для ручного варіанта та варіанта в разі використання ПК. Функціональний принцип поділу облікової праці потребує такого формування структурних підрозділів, коли групи, сектори утворюються за ознаками однорідності роботи - приймання документів, таксування тощо. Цей принцип застосовують у разі використання ПК. Самостійними організаційними підрозділами бухгалтерії можуть бути окремі машинолічильні підрозділи. У цих випадках обчислювальні центри передбачають мішані форми поділу та кооперування праці. На даному підприємстві використовується одна із трьох типів організаційних структур

апарату бухгалтерського обліку, контролю та аналізу господарської діяльності, а саме – лінійну. Лінійна організація передбачає безпосереднє підпорядкування всіх виконавців керівникові - головному бухгалтеру. Така організаційна побудова характерна для невеликих господарств, де чисельність працівників обліку, контролю та аналізу не перевищує 10—12 осіб.

Для визначення і вимірювання змін, які відбулися в господарській діяльності суб'єкта господарювання під впливом певних господарських операцій, а також для визначення величини об'єкта обліку використовують кількісні та якісні вимірники. Залежно від засобів, які використовуються суб'єктом господарювання, джерел їх формування та процесів, а також показників, що характеризують його діяльність, кількісні облікові вимірники поділяють на види: натуральні, трудові та вартісні.

В умовах ринкових відносин бухгалтерський облік диференціюється за сферою діяльності та за обліковими функціями. За сферою залежно від виду власності і організаційно-правової форми господарювання. За даними бухгалтерського фінансового обліку у встановлені терміни складається затверджена Міністерством фінансів України фінансова звітність.

У свою чергу в умовах ринкових відносин бухгалтерський облік диференціюється за сферою діяльності та за обліковими функціями. За сферою діяльності бухгалтерський облік поділяється на:

- виробничо-господарський (тобто облік, який ведеться в галузях матеріального виробництва економіки України);
- облік виконання бюджету (бюджетний облік у податкових адміністраціях, казначействі);
- облік у невиробничій (соціальній) сфері (установи освіти, охорони здоров'я, силові структури, оборони країни тощо, які фінансуються з бюджету);
- банківський облік. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» регламентує, що метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання

користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності і про рух грошових коштів підприємства. Облікова інформація необхідна для вирішення зовнішніх і внутрішніх завдань управління економікою підприємства. Вона має широке коло користувачів, які можна поділити на внутрішні та зовнішні стосовно підприємства.

Управління фінансово-господарською діяльністю досліджуваного підприємства потребує своєчасної та достовірної інформації про стан та рух господарських засобів за складом і розміщенням, джерелами формування та цільовими призначеннями. Такі відомості можна отримати за допомогою бухгалтерського балансу, завдання якого полягає у наступному - дати узагальнену інформацію про активи і їх джерела у вартісному вимірнику на певну дату. Така інформація необхідна внутрішнім (спеціалісти, працівники підприємства) та зовнішнім (кредитори підприємства, податкові служби) користувачам для прийняття рішень. Бухгалтерський баланс це метод узагальнення даних про склад майна суб'єкта діяльності за видами (складом і використанням) і джерелами утворення на певну дату в узагальненому вартісному вимірнику (зазвичай на 1-ше число місяця). Форма балансу та порядок його заповнення в Україні регулюються ПСБО 2 «Баланс». Згідно зі ст. 11 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» баланс, разом із звітом про фінансові результати, звітом про рух грошових коштів, звітом про власний капітал, звітністю за сегментами та примітками до звітів, є складовою фінансової звітності підприємства.

Для загальної характеристика фінансової діяльності підприємства «Нігинський кар'єр» сформуємо таблицю 2.1 та дамо їй коротеньку характеристику. Основні економічні показники господарської діяльності підприємства вказують про діяльність підприємства та свідчать про наступне:

Таблиця 2.1

Основні економічні показники господарської діяльності
державного підприємства «Нігинський кар'єр»

№ з/п	Показники	Роки				Відхилення 2017р. до 2015р. (+,-)	
		2014	2015	2016	2017	(+,-)	(%)
1.	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	4056	43277	28856	40762	-2515	94,1
2.	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	2301	26978	19119	29544	2566	109,5
3.	Фонд оплати праці, тис. грн.	2053	8404	8269	11134	2730	132,4
4.	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб.	201	198	188	184	-14	92,9
5.	Сукупний дохід (чистий прибуток), тис. грн.	-648	-3139	37	-354	30965	11,2
6.	Бухгалтерський баланс, тис. грн.	13635	15001	21433	23882	8881	159,1

Джерело: розробка автора

1. Чистий дохід від реалізації продукції за досліджуваний період має значні коливання, після значного зростання в 2015 році більше чим в 10 разів, в 2016 році відбувся спад більше чим на третину і знову в 2017 році зростання суми чистого доходу. Ця ситуація є наслідком відповідного рівня реалізації добутого вапняку, гіпсу тощо (рис. 2.1).

2. Тенденції коливань собівартості реалізованої продукції на перший погляд відповідає тенденціям коливань показнику чистого доходу від реалізації продукції, але при дослідженні виявлено, що за відповідний період сума собівартості продукції на підприємстві зросла, так у 2015р. вона сягала рівня 62,3%, а в 2017 р. досягла рівня – 72,4.

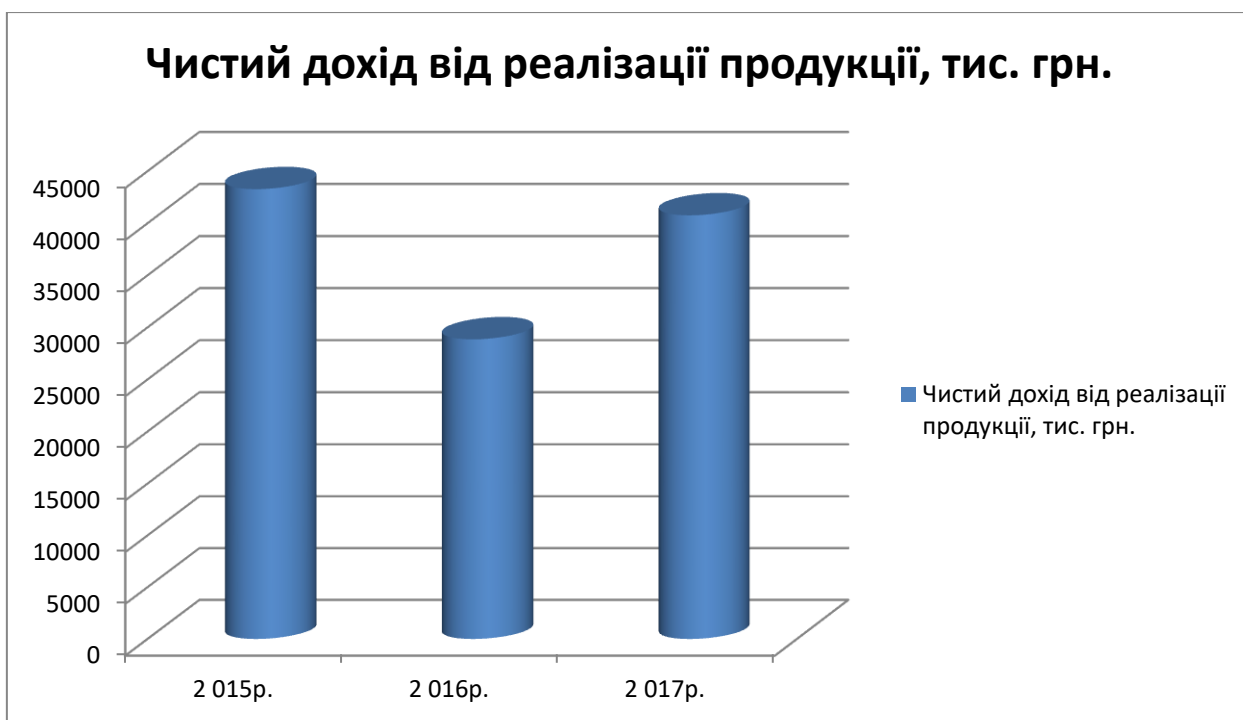

Рис. 2.1. Динаміка рівня чистого доходу ДП «Нігинський кар'єр»

Ця ситуація є негативною, тому необхідна на підприємстві відповідним фахівцям приділити максимум зусиль щодо вивчення всіх складових собівартості продукції і зробити відповідні корективи в складі всіх необхідних витрат (рис. 2.2).

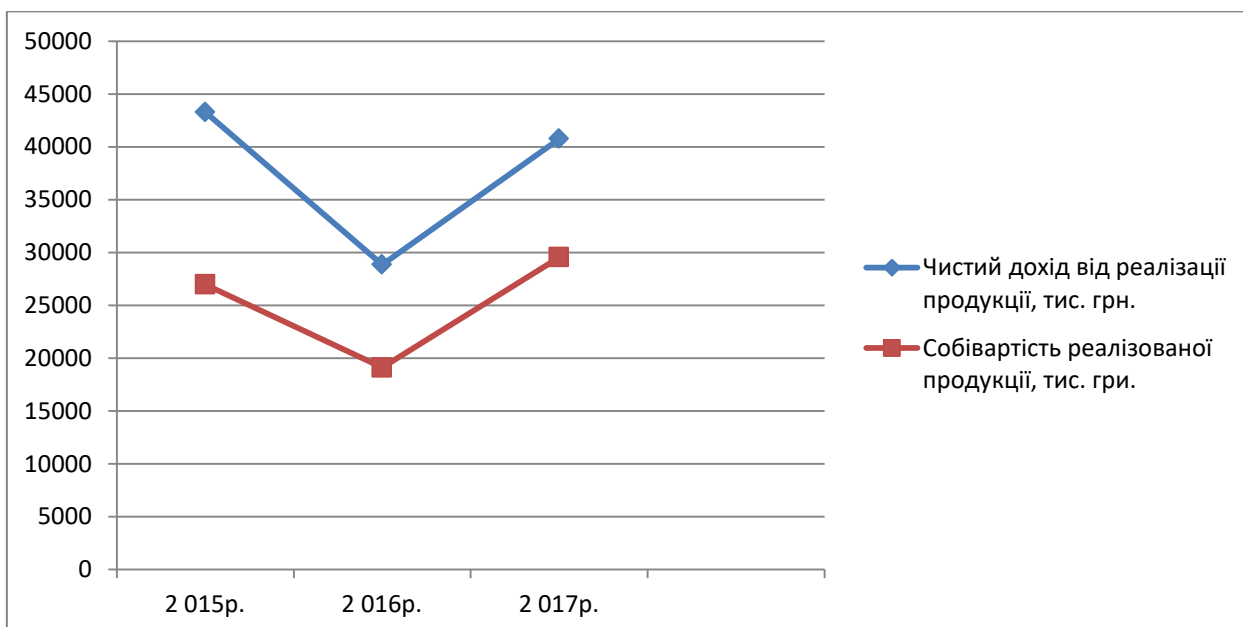

Рис. 2.2 Динаміка зв'язку чистого доходу і собівартістю продукції ДП «Нігинський кар'єр»

3. Для повної характеристики фонду оплати праці можна відмітити,

що у відповідності до чинного законодавства за досліджуваний період відбувалося збільшення рівня мінімальної заробітної плати це і є однією з причин зростання даного показника, однак дана тенденція відбулася і у зв'язку з зростанням обсягів реалізації продукції, тому загалом ми можемо відмітити стабільну тенденцію до зростання даного показника (рис.2.3).

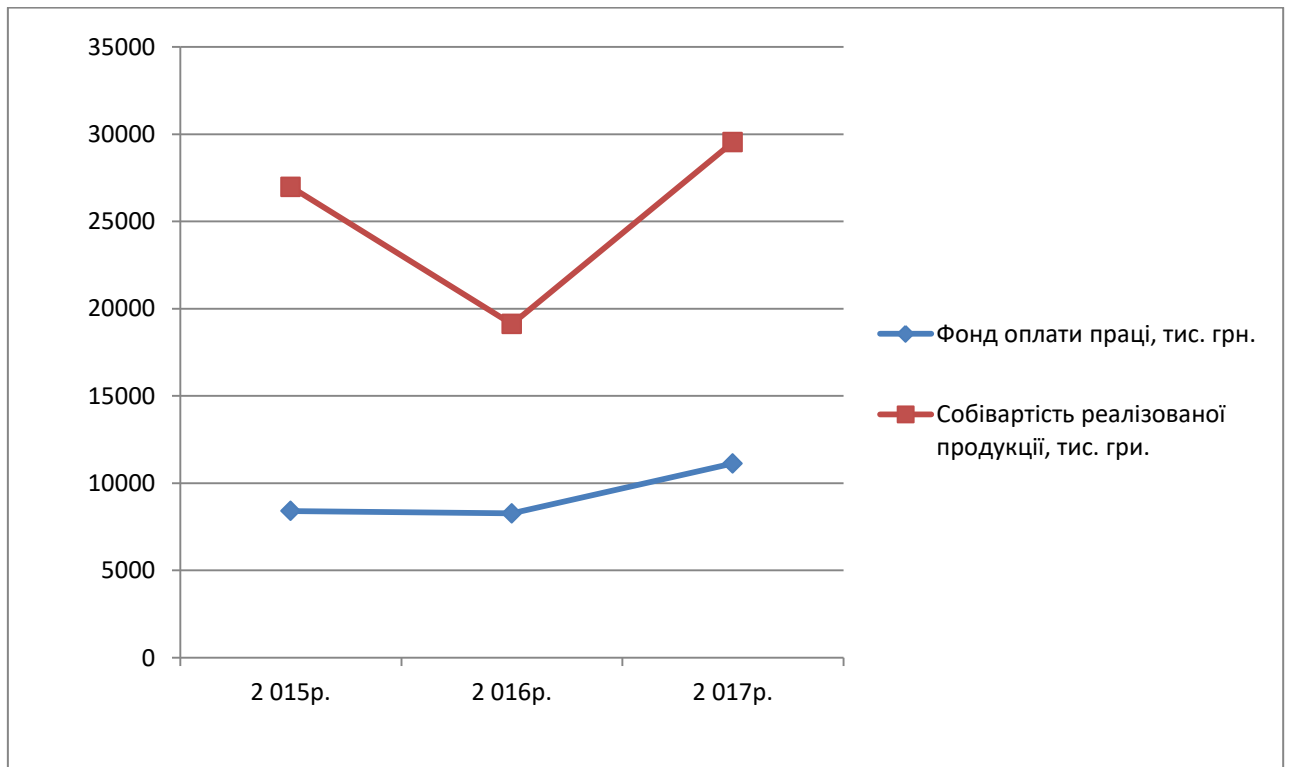

Рис. 2.3 Динаміка зв'язку фонду оплати праці і собівартістю продукції ДП «Нігинський кар'єр»

4. Відносно середньооблікової чисельності штатних працівників, то ми можемо стверджувати про наступне: незважаючи на коливання в тенденціях обсягів реалізованої продукції чисельність в кар'єрі знижується постійно, в результаті чого навантаження на одного працівника на даному підприємстві відповідно і зростає (рис.2.4). Це є також наслідком загальної економічної ситуації, що склалася у відповідний період в державі.

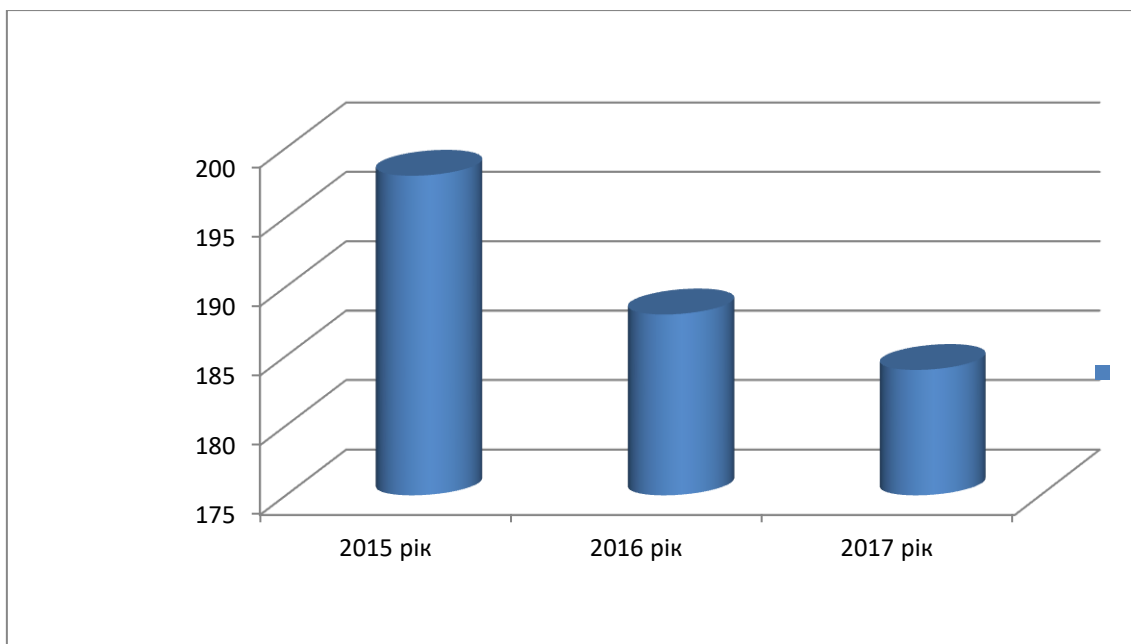

Рис. 2.4 Динаміка середньооблікової чисельності штатних працівників ДП «Нігинський кар'єр»

5. Сукупний дохід або чистий прибуток на даному підприємстві має дуже негативні результати і чомусь при зростанні обсягів реалізації продукції даний показник знижується, тому для працівників те теж велике «відкрите» питання.

Рис. 2.5 Динаміка чистого прибутку ДП «Нігинський кар'єр»

6. За весь досліджуваний період сума бухгалтерського балансу підприємства зростає, тільки за три останніх роки даний показник збільшився

в 1,6 рази, це є результатом росту спочатку необоротних, а в останній період і оборотних фондів.

Рис. 2.6 Динаміка бухгалтерського балансу ДП «Нігинський кар'єр»

Проаналізувавши основні показники фінансово-господарської діяльності ДП «Нігинський кар'єр», слід відмітити, що вони показують деякі негативні тенденції розвитку підприємства:

- зниження чистого доходу від реалізації продукції і зростанні собівартості продукції, що реалізується;
- при зростанні собівартості продукції, що реалізується і від'ємне значення чистого прибутку;
- зниження зростання фонду оплати праці та чисельності штатних працівників;
- зниження чистого доходу від реалізації продукції і від'ємне значення чистого прибутку тощо.

2.2 Аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз доходів підприємства має велике значення в системі загальної оцінки роботи суб'єкта господарювання. Це пов'язано з тим, що доходи мають безпосередній вплив на загальний фінансовий результат діяльності, який може мати як позитивний, так і негативний характер. Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід», доходи підприємства класифікують за різними ознаками. Для визнання доходу та визначення його суми розрізняють дохід від:

- реалізація продукції, товарів, інших активів, придбаних з метою продажу;
- надання послуг, виконання робіт;
- використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом якого є отримання відсотків, дивідендів, роялті. Проаналізуємо доходи нашого підприємства при допомозі табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Характеристика доходів підприємства за звітом про фінансові
результати

Види доходів	2015 р.		2017 р.	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	43277	99,9	40762	83,5
2. Інші операційні доходи	4	0,1	8057	16,5
3. Дохід від участі в капіталі	-	-	-	-
4. Інші фінансові доходи	-	-	-	-
5. Інші доходи	-	-	-	-
6. Надзвичайні доходи	-	-	-	-
Разом	43281	100,0	48819	100,0

Джерело: розробка автора

Аналізуючи доходи підприємства за 2015 та 2017 роки чітко видно, що відповідно 99,9% та 83,5% від загальної суми, займає виручка від реалізації, тобто підприємство заробляє тим, що реалізовує свою продукцію, надає послуги населенню. Підприємство не отримує доходів від участі в капіталі, надзвичайних доходів та інших доходів. Для виживання підприємства в умовах постійного загострення конкурентної боротьби необхідно вміти реально оцінити фінансовий стан як свого підприємства, так й існуючих потенційних конкурентів.

Стабільність фінансового стану підприємства в умовах ринкової економіки обумовлена значною мірою його діловою активністю, що залежить від роботи ринків збуту продукції, його ділової репутації, ступеня виконання плану за основними показниками господарської діяльності, рівня ефективності використання ресурсів і стабільності економічного зростання.

Фінансовий стан підприємства характеризує забезпеченість власними оборотними коштами, оптимальне співвідношення запасів товарно-матеріальних цінностей з потребами виробництва, своєчасне проведення розрахункових операцій, платоспроможність (табл.2.3).

Аналізуючи показника фінансового стану ми можемо відмітити, що не зважаючи на тенденцію росту загальної вартості активів підприємства вартість необоротних активів в 2017 р. не значно спадає. Вартість оборотних активів постійно підтримує тенденцію до зростання, хоча це відбувається також на підставі зростання сум дебіторської заборгованості. Сума власного капіталу постійно знаходиться в мінусовому значенні, тому й додатковий капітал по підприємству починаючи з 2015 р. майже не змінюється, що в даній ситуації має дуже велике значення, при чому вказує на стабільність даного показника. Це пов'язано із нестабільним фінансовим станом державного підприємства «Нігинський кар'єр» та коливаннями курсу гривні, економічними реформами, що відбуваються в країні.

Таблиця 2.3

Показники фінансового стану “Нігинський кар’єр”

за 2014 - 2017 р. р.

№ з/п	Показники	Од. виміру	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1.	Загальна вартість активів (майна)	тис. грн.	13635	15001	21433	23882
2.	Вартість необоротних активів	тис. грн.	4871	5447	8251	7944
3.	Вартість оборотних (мобільних) активів;	тис. грн.	8764	9554	13182	15938
4.	в тому числі дебіторська заборгованість за продукцією, товарами, послугами	тис. грн.	1814	1393	2934	4618
5.	Власний капітал;	тис. грн.	-6498	-9821	-11505	-11791
6.	в тому числі додатковий капітал	тис. грн.	-	804	804	872

Джерело: розробка автора

Кінцевим результатом діяльності будь – якого господарюючого суб’єкта, не залежно від виду його діяльності чи форми власності, є отримання кінцевого фінансового результату, тобто прибутку. Прибуток являється чистим доходом, який залишається в підприємства після відшкодувань усіх витрат, пов’язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності. Прибуток підприємства характеризується не тільки своєю багатоаспектною роллю, але і різноманіттям видів, у яких він виступає. Під загальним поняттям «прибуток» розуміють всілякі його різновиди, які систематизовано за класифікаційними ознаками: джерела формування прибутку використані в його обліку; джерела формування прибутку за основними видами діяльності підприємства; склад елементів, що формують прибуток; характер оподаткування прибутку; характер інфляційного «очищення» прибутку; розглянутий період формування

прибутку; регулярність формування прибутку; характер використання прибутку; значення підсумкового результату господарювання.

Обсяги та структура фонду оплати праці зображено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Обсяг та структура фонду оплати праці

№ з/п	Складові фонду оплати праці	Од. виміру	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1.	Всього фонд оплати праці	тис. грн.	2053	8404	8269	11134
2.	Основна заробітна плата	тис. грн.	1806	6201	6047	8016
2.1	Питома вага в загальному обсязі	%	87,9	73,7	73,1	71,9
3.	Додаткова заробітна плата	тис. грн.	247	2203	2222	3118
3.1	Питома вага в загальному обсязі	%	12,1	26,3	26,9	28,1

Джерело: розробка автора

Як видно з табл. 2.4 обсяги фонду оплати праці з 2014 по 2017 рік постійно зростають і за весь досліджуємий період цей показник зріс на 9081 тис. грн., або в 5,4 рази. Фонд основної заробітної плати теж має тенденцію до постійного росту і за весь аналізуємий період даний показник зріс на 6210 тис. грн., або в 4,4 рази, при чому дана часта за період 2015-2017 рр. залишається відносно на одному рівні, хоча в порівнянні з 2014 р. її величина зменшилась. Фонд додаткової заробітної плати з 2014 року постійно зростає, як в грошові масі, так і її питома вага, особливе зростання помітне в 2015 р. За весь вказаний період частка зросла з 12,1 до 28,1 відсотка, в грошові масі це виражається наступним чином – 247 на початку і на кінець – 3118 тис.грн.

Система оплати праці та мотивації персоналу «Нігинський кар'єр» спрямована на забезпечення стабільного гарантованого розвитку усіх його підрозділів. Мета системи оплати праці полягає у визначенні частки і внеску

кожного працівника в результаті роботи підрозділу і розподілі у відповідності з цими критеріями доходів підрозділу.

Основу для виплати заробітної плати працівникам підрозділів складає фонд оплати праці, який включає наступні виплати в грошовій формі: заробітна плата в грошовій формі; заробітна плата за виконану роботу; виплати стимулюючого характеру; виплати компенсуючого характеру, пов'язані з особливим режимом роботи та умовами праці; оплата за невідпрацьований час.

Загальний заробіток штатного службовця (керівника, спеціаліста) складається з посадового окладу та премії за підсумками роботи за квартал. Заробітна плата працівників структурних підрозділів складається з посадового окладу та винагороди за кінцевий результат діяльності, а для працівників робітників, переважно, встановлена погодинна оплата праці. Посадовий оклад працівника підприємства «Нігинський кар'єр» визначається штатним розписом і фіксується в програмі 1С «Комплексна 8.2».

Фіксована частина заробітної плати (посадовий оклад) працівників підрозділів визначається на підставі системи розрядів. Віднесення виконуваних робіт до певних тарифних розрядів (посадами) і присвоєння працівникам відповідної кваліфікації здійснюється безпосереднім керівником в порядку, що визначається документами, що регламентують відносини між працівником і підприємством. Присвоєння працівникові більш високого розряду і відповідно підвищення заробітної плати здійснюється за результатами періодичних атестацій. Тарифні ставки (оклади) за розрядами диференціюються за складністю виконуваних робіт і оцінці потенціалу працівника. Сума винагороди за кінцевий результат визначається за результатами роботи за місяць.

Для повноти аналізу підприємства проаналізуємо ще склад та структура персоналу за категоріями, які є на підприємстві «Нігинський кар'єр» (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Склад та структура персоналу за категоріями

Показники	2015 р.		2016 р.		2017 р.	
	осіб	Питома вага, %	осіб	Питома вага, %	осіб	Питома вага, %
Середньоспискова чисельність персоналу	198	100,0	188	100,0	184	100,0
в т.ч.:						
- керівники	15	7,5	15	8,1	15	8,0
- спеціалісти	8	4,0	8	4,1	8	4,0
- службовці	16	8,8	13	6,7	11	6,6
- виробничий персонал	159	79,7	152	81,1	150	81,4
основний	144	72,2	137	73,0	135	73,4
допоміжний	15	7,5	15	8,1	15	8,0

Джерело: розробка автора

Дані про склад та структуру персоналу за категоріями свідчать, що не значні зміни в кількості працівників підприємства структуру персоналу майже не порушили. За рахунок зменшення чисельності службовців і кількості виробничого персоналу і зменшилась чисельність працівників по підприємстві. Необхідним є те, що чисельність керівників, спеціалістів та допоміжних працівників залишаються сталою.

Таким чином, персонал підприємства не зазнав значних змін за останні три роки, що свідчить про соціальну відповідальність керівників підприємства перед найманими працівниками.

2.3 Аудит фінансового стану підприємства

Аудит фінансового стану досліджуваного підприємства має здійснюватись шляхом обчислення системи економічних показників, які характеризують фінансово-господарське становище суб'єкту господарювання. Оцінити реальний фінансовий стан підприємства можна лише на підставі використання певного комплексу показників, з урахуванням

впливу різних факторів на відповідні показники. Мета та завдання аналізу впливає на вибір оптимального комплексу показників. Аудит майнового стану підприємства, характеризує реальну оцінку змін, що відбулися в складі та структурі підприємства, що є важливим етапом у характеристиці фінансового стану підприємства. Майновий стан досліджуваного підприємства характеризуємо за показниками, що вказані в табл.2.6 .

Таблиця 2.6

Показники майнового стану

Показники	Роки			Напрямок позитивних змін (у більшості випадків)
	2015	2016	2017	
1.Валюта балансу (майно підприємства), тис. грн.	15001	21433	23882	Збільшення
2.Середня величина основних засобів, тис. грн.	5097,5	6615,5	7698,5	Збільшення
3 Фондоозброєність, тис.грн. / чол.	25,74	35,19	41,84	Збільшення
4 Фондовіддача основних фондів *	8,05	3,67	5,4	Збільшення
5 Частка основних засобів в активах	1,26	1,01	0,91	Зменшення за умов незмінних або зростаючих обсягів реалізації
6 Коефіцієнт зносу основних засобів	0,72	0,64	0,65	Зменшення
7 Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,05	0,13	0,003	Збільшення за умов виключення інфляційного фактора
8 Коефіцієнт мобільності активів	1,0	1,0	1,0	Збільшення; рекомендований рівень Кмоб. ≥ 5

Джерело: розробка автора.

Майно підприємства за аналізуючий період збільшується майже на 60 відсотків, що є позитивним напрямком змін. Дана тенденція є наслідком придбання деяких основних засобів на підприємстві у відповідний період. Дана ситуація є передумовою зростання середньої величини основних засобів, хоча ця величина зросла тільки на 51 відсоток. Зростання вартості основних засобів позитивний вплив має на наступний досліджуваний нами показник, а саме на фондоозброєність. За аналізуючий період значення фондоозброєності даний показник зріс більше чим на 60 відсотків. Показник фондівіддачі основних фондів за аналізуючий період спав на 67 відсотків. Таким чином, показник фондівіддачі має негативну тенденцію в

порівнянні з нормативним значенням. Показник частки основних засобів в активах теж має тенденцію до спаду, що відповідає нормативному значенню, даний показник знизився на 30 відсотків. Аналогічна тенденція поширюється на решту показників, а саме - коефіцієнт зносу основних засобів та коефіцієнт оновлення основних засобів, що відповідає нормативним значенням. Коефіцієнт мобільності активів стабільно займає низьку позицію і нижчий за нормативне значення в 5 раз.

Отже, показники, що характеризують майновий стан досліджуваного підприємства, загалом відповідають нормативним значенням за винятком показника фондівдачі і коефіцієнта оновлення основних засобів. Дана ситуація є результатом недостатньої кількості нововведених основних засобів, що є наслідком нестабільного фінансового стану підприємства.

Продовжуючи аналізувати підприємство «Нігинський кар'єр» проведемо низку розрахунків по показниках, що характеризують ділову активність підприємства (табл. 2. 7).

Показник оборотності активів (оборот), ресурсівдача чи коефіцієнт трансформації так як і коефіцієнт оборотності обігових коштів (оборот) маючи нормативне значення, яке має мати тенденцію до збільшення за період, що аналізується спадає відповідно на 40 та 44 відсотків. Період одного обороту обігових коштів на підприємствах має зменшуватися, але в нашому випадку даний період зріс за три роки з 79 до 140 днів, що є результатом зниження оборотності обігових коштів «Нігинського кар'єру». Коефіцієнт оборотності запасів за відповідний період коливається, але нормативна тенденція не витримується і відповідно період одного обороту має зворотну тенденцію. Тому, кількість оборотних запасів на підприємстві необхідно збільшувати з метою запобігання негативних наслідків господарювання. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості знизений за період 2015-2017рр., а тому період погашення дебіторської заборгованості зріс, що є наслідком зростання дебіторської заборгованості. Негативним є значення коефіцієнтів оборотності кредиторської

заборгованості, які знизилися на 60 відсотків і період погашення зріс, а за нормативним значенням має підвищуватись в результаті період погашення кредиторської заборгованості зріс в 1,5 рази, що звичайно є негативним. В результаті господарської діяльності на ДП «Нігинський кар'єр» загальний коефіцієнт оборотності власного капіталу по даному підприємстві зріс, що відповідає нормативу.

Таблиця 2.7

Показники ділової активності

Показники	Роки			Напрямок позитивних змін
	2015	2016	2017	
1 Оборотність активів (обороти), ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації**	2,88	1,35	1,71	Збільшення
2 Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороти) *	4,53	2,19	2,56	Збільшення
3 Період одного обороту обігових коштів (днів)	79,47	164,38	140,63	Зменшення
4 Коефіцієнт оборотності запасів (обороти)*	9,46	6,48	8,78	Збільшення
5 Період одного обороту запасів (днів)	38,05	55,55	41,00	Зменшення, якщо це не перешкоджає нормальному процесу виробництва, не загрожує дефіцитом матеріальних ресурсів
6 Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороти) *	12,52	4,38	4,66	Збільшення
7 Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	28,75	82,19	77,25	Зменшення, особливо в умовах інфляції; збільшення, якщо додаткова вартість коштів компенсується додатковим прибутком від збільшення обсягів реалізації
8 Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів) *	1,74	0,83	1,14	Збільшення
9 Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	206,90	433,73	315,79	Зменшення
10 Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність) *	-4,4	2,19	2,55	Збільшення

Джерело: розробка автора.

Проаналізуємо показники рентабельності підприємства (табл.2.8).

Таблиця 2.8

Показники рентабельності

Показники	Роки			Напрямок позитивних змін
	2015	2016	2017	
1 Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування*	0,025	0,004	0	Збільшення
2 Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком*	0,037	0,002	0	Збільшення
3 Рентабельність власного капіталу*	-0,057	-0,003	0	Збільшення
4 Рентабельність виробничих фондів*	0,024	0,001	0	Збільшення
5 Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	0,092	0,062	-0,050	Збільшення
6 Рентабельність витрат	0,101	0,067	-0,047	Збільшення
7 Коефіцієнт реінвестування	47,47	539,38	0	Збільшення в межах, що не суперечить бажанню акціонерів отримувати підвищені дивіденди
8 Період окупності капіталу*	26,88	579,27	0	Зменшення
9 Період окупності власного капіталу*	-17,6	-359,135	0	Зменшення

Джерело: розробка автора.

Коливання показників, що характеризують рентабельність мають негативну тенденцію. Дані показники в результаті відсутності позитивних чинників є такими, що являються оберненими до нормативних значень. Тільки, показник рентабельності власного капіталу має позитивне значення, яке з мінусового значення стало нульовим.

Показники фінансової стійкості проаналізуємо на підставі даних табл.2.9. Значення суми функціонуючого капіталу по підприємству за період 2015-2017рр. є негативними, але сума зросла з -15268 до -11851, що рало ріст 23 відсотки. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними є теж негативним, але має тенденцію до збільшення, що є нормативним. Зниження

маневреності робочого капіталу несе позитивний напрямок, так як збільшення запасів призводить до уповільнення оборотності обігових коштів, в умовах інфляції – до залучення дорогих кредитів, що зменшує платоспроможність підприємства. Даний показник знизився на 34 відсотки. Показник маневреності власних обігових коштів має від’ємне значення, але тенденція даного показника прямує до зростання, що за нормативами є позитивним. Показник коефіцієнту забезпечення власними обіговими коштами запасів за проаналізуємий період, не зважаючи на коливання в середині періоду є значне зниження, а в загальному тенденція прямує до збільшення. Загальне зниження коефіцієнту покриття запасів є негативним, так як на одиницю коштів, що вкладені в запаси, не припадає в сукупності власних коштів, довго- та короткострокових зобов’язань. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) по підприємству має від’ємне значення, а тому це вказує на відсутність можливості підприємства виконати зовнішні зобов’язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових джерел. Коефіцієнт фінансової залежності вказуючи на ступінь залежності підприємства від зовнішніх зобов’язань по даному підприємства після бурхливого зростання в 2016р. знизився в 2017 р., що є вже позитивним і порівнянні з нормативом. Значення коефіцієнту маневреності власного оборотного капіталу перевищує нормативне значення в 2 рази, тобто частка власних обігових коштів у власному капіталі досить висока не зважаючи на загальний її спад. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу за період, що аналізується, має тенденцію до спаду, що на перший погляд є позитивним, але ми можемо відмітити не значну ступінь участі позикового капіталу у формуванні активів або скільки припадає позикового капіталу на 1 сукупних джерел. Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування) зростає, так як його значення хоча і від’ємне, але значення зменшується, а загальний результат зростає, тобто забезпеченість заборгованості власними коштами не значна. Показник фінансового левериджу вказує на залежність

підприємства від довгострокових зобов'язань і відповідно по нашому підприємству дорівнює 0, при нормативному значенні менше 0,25.

Таблиця 2.9

Показники фінансової стійкості

Показники	Роки			Напрямок позитивних змін
	2015	2016	2017	
1 Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	-15268	-21539	-11851	Збільшення
2 Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	-1,598	-1,634	-0,744	Збільшення; рекомендується значення $K_{звк} > 0,1$; за $K_{звк} \geq 2$
3 Маневреність робочого капіталу	-0,272	-0,0001	-0,411	Зменшення; збільшення запасів призводить до уповільнення оборотності обігових коштів, в умовах інфляції – до залучення дорогих кредитів, що зменшує платоспроможність підприємства
4 Маневреність власних обігових коштів	-0,272	-0,009	-0,008	Збільшення
5 Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	-3,676	-5,155	-2,432	Збільшення
6 Коефіцієнт покриття запасів	-3,676	-3,180	-4,051	Збільшення
7 Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	-0,655	-0,62	-0,494	Збільшення; має бути $K_{авт} > 0,5$
8 Коефіцієнт фінансової залежності	-1,527	1,62	1,494	Зменшення
9 Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	1,555	1,621	1,005	Збільшення; має бути $K_{ман.в.к.} > 0,5$
10 Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	1,655	1,62	1,494	Зменшення, необхідно аналізувати в залежності від конкретної ситуації
11 Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	-2,527	-0,383	-0,331	За нормативне значення $K_{ф.с} > 1$
12 Показник фінансового левериджу	0	0	0	Зменшення; за $K_{фін.лев.} < 0,25$
13 Коефіцієнт фінансової стійкості	-0,655	-0,62	-0,494	За має бути $K_{фін.ст.} = 0,85-0,90$

Джерело: розробка автора.

Коефіцієнт фінансової стійкості вказує на частку стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі і по дослідженому підприємству має від'ємне значення яке в динаміці має тенденції до зростання.

Одним з найважливіших показників фінансового стану підприємства є ліквідність, сутність якої полягає в можливості підприємства в будь-який момент розрахуватися за своїми зобов'язаннями (пасивам) за допомогою майна (активів), яке є на балансі (табл.2.10). Аналіз ліквідності доповнюється аналізом платоспроможності, яка характеризує спроможність підприємства своєчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання, які впливають із кредитних та інших операцій грошового характеру, що мають певні терміни

Таблиця 2.10

Показники ліквідності (платоспроможності)

Показники	Роки			Напрямок позитивних змін
	2015	2016	2017	
1 Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,385	-0,379	0,447	Збільшення; за критичне значення $K_{\text{покр.}}=1$; при $K_{\text{покр.}} < 1$ підприємство має неліквідний баланс. Якщо $K_{\text{покр.}} = 1-0,5$, підприємство своєчасно ліквідує борги
2 Коефіцієнт ліквідності швидкої	0,218	0,259	0,310	Збільшення; за має бути $K_{\text{шв.лікв.}} > 1$; у міжнародній практиці [23] $K_{\text{шв.лікв.}} = 0,7-0,8$
3 Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,003	0,006	0,003	Збільшення; за має бути $K_{\text{абс.лікв.}} = 0,2-0,35$
4 Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	-0,027	-0,021	0,014	За рекомендоване значення $K_{\text{деб / кред.}} = \geq 1$

Джерело: розробка автора.

сплати. Всебічний аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства дозволяє здійснити в динаміці оцінку стану і тенденції ліквідності, платоспроможності й кредитоспроможності підприємства,

визначити вузькі місця, ліквідація яких сприятиме підвищенню цих показників. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) ДП «Нігинський кар'єр» за весь період дослідження має позитивний ефект, тобто збільшення показника в 2017 р., не зважаючи, що в 2016 р. гостра недостатність обігових коштів для погашення боргів протягом року дало від'ємне значення даного показника. Коефіцієнт ліквідності швидкої має низькі значення, але позитивним є те, що даний показник має стабільну тенденцію до зростання, тобто частка ліквідних активів на 1 термінових боргів зростає, що не можна відмітити про коефіцієнт ліквідності абсолютної. За відповідний період коефіцієнт ліквідності абсолютної по-перше дуже низький, а по-друге має значні коливання в полярні сторони, що вказує на не готовність підприємства до негайної ліквідації короткострокових заборгованостей. Значення співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості за аналізує мий період має спочатку від'ємні значення, які в 2017 р. переходить в низькі позитивні значення, при рекомендаційних більше, дорівнює 1.

Отже, проводячи ряд розрахунків, а також їх аналіз по аудиту фінансового стану ДП «Нігинський кар'єр» ми можемо відмітити, що показники майнового стану знаходяться в хорошому стані. Дані по діловій активності свідчать про важке фінансове положення по підприємству. Показники рентабельності мають низький рівень, особливо в 2017 р. Показники фінансової стійкості та ліквідності застерігають керівників підприємства про фінансову кризу на підприємстві. Таким чином, на підприємстві необхідно терміново приймати рішучі дії для покращення фінансового стану підприємства, з єдиною основною метою – отримання прибутку.

Отже, аудит фінансового стану підприємства свідчить про наявність проблем на підприємстві, які необхідно негайно вирішувати з метою збереження платоспроможного підприємства, яке в перспективі вийде на достатній рівень прибутковості.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Шляхи покращення фінансового стану

Міністерство економіки України рекомендує для своєчасного виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу у прибутково працюючого суб'єкта підприємницької діяльності і вжиття випереджувальних заходів, спрямованих на запобігання банкрутству, проводити систематичний експрес-аналіз фінансового стану підприємств (фінансовий моніторинг).

В умовах ринкової економіки обґрунтованість та дієвість управлінських рішень на мікро- та макрорівнях значною мірою залежить від результатів оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, зміст якої виходить за межі обчислення окремих коефіцієнтів і передбачає вивчення комплексу показників, які відображають різні аспекти діяльності кожного окремого підприємства.

Значна кількість підприємств в Україні має незадовільну структуру капіталу та відчуває нестачу оборотних коштів. За своєчасної розробки та впровадження заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану в довгостроковому періоді, такі підприємства можуть збільшити свій майновий потенціал, відновити платоспроможність та прибутковість.

Попередження розвитку негативних кризових явищ на підприємстві є можливим тільки за систематичного забезпечення управлінського персоналу інформацією про поточний рівень фінансової стійкості та здатність підприємства до подальшого розвитку. Така фінансово-аналітична інформація повинна отримуватися за результатами оцінювання фінансового стану підприємства.

Проаналізувавши показники діяльності ДП «Нігинський кар'єр» можна

запропонувати пропозиції щодо покращення його фінансового стану:

1. В першу чергу підприємство повинно реалізувати всю продукцію, що є на залишках. Реалізацією і просуванням продукції на ринок на підприємстві займаються менеджери. Які мають переконати торгові точки що продукція товариства є якісна для споживачів. Також для просування товару товариство повинно здійснювати маркетингову діяльність, вивчати сегменти ринку та продукцію конкурентів. Даний відділ повинен розробити систему маркетингових досліджень і програм, які би допомогли кар'єру захопити частку на ринку. Тобто зацікавити споживачів нашою продукцією.

2. Зниження собівартості продукції дозволить підприємству бути конкурентноспроможним на ринку збуту. Це можливе за рахунок наукових досягнень, що започатковані в даній галуззі народного господарства. Та більш раціонального використання основних засобів так і трудових ресурсів, адже зниження собівартості продукції прямо пропорційно впливає на збільшення прибутку підприємства.

3. Закупка і реалізація нових видів продукції, яка б зацікавила споживачів та дозволить стабілізувати і покращити фінансовий стан підприємства.

Для зростання прибутку підприємству необхідно:

- нарощувати обсяги видобування, тобто збільшувати реалізацію своєї продукції;
- впроваджувати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників, мотивувати їх;
- орієнтуватися на ринок та захопити якомога більшу його частку;
- з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є у його розпорядженні, включаючи і фінансові ресурси;
- розширювати асортимент продукції;
- зі знанням справи вести цінову політику;

- зменшувати витрати на придбання та реалізацію продукції, що відповідно знизить собівартість продукції;
- грамотно будувати договірні відносини з постачальниками та покупцями;
- вміти найдоцільніше розміщувати одержаний раніше прибуток задля досягнення оптимального ефекту.

Удосконалення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків.

Підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок:

- збільшення виручки від реалізації;
- продажу частини основних фондів;
- рефінансування дебіторської заборгованості.

Скорочення вихідних грошових потоків можливе за рахунок:

- оплата товарів, робіт, послуг;
- сплата податків та інших платежів до бюджету.

Основним заходом покращення фінансового стану є збільшення виручки від реалізації. В свою чергу розмір виручки від реалізації залежить від:

- обсягів реалізації продукції;
- ціни одиниці продукції, що реалізується.

Щоб збільшити обсяги реалізації, треба максимально активізувати збутову діяльність товариства. Стимулювати збут товариства можливе за рахунок стимулювання мотивації торгових агентів. Бажаний результат можна отримати наданням знижок покупцям, помірними зменшеннями цін, застосуванням масової реклами.

До напрямів вдосконалення системи ціноутворення, як одного із шляхів покращення фінансового стану підприємства, можна віднести:

1. Забезпечення відповідності напрямків і змісту цінової політики напрямкам і змісту економічної політики підприємства загалом.
2. Цінова політика має формуватись з урахуванням кон'юнктури ринку відповідних асортименту продукції і змін, що відбуваються.

3. Цінова політика має розроблятися виходячи з видів і форм збуту, кількості каналів збуту, форми реалізації товарів споживачам.

4. Гнучкість політики ціноутворення. В умовах насиченості ринку, особливо споживчих товарів, товариство повинно швидко реагувати на зміни кон'юнктури ринку.

5. Розробка цінової політики залежно від якості товару та ступеня його новизни для споживача.

6. Урахування різних чинників, передусім зовнішніх, що незалежать від підприємства і впливають на його цінову політику.

Крім того, доцільно для вдосконалення політики ціноутворення запровадити систему знижок з ціни товару. Де можна використовувати наступні скидки з ціни продукції для покупців:

- звичайна, або проста знижка;
- знижка – «сконто»;
- бонусна знижка надається постійним покупцям залежно від річного обсягу продажу;
- прогресивна знижка;
- спеціальні знижки, які мають надаватися постійним покупцям, а також покупцям, у яких продавець найбільше зацікавлений;
- приховані знижки;
- складні знижки.

Також одним із важливих шляхів удосконалення фінансового стану є мобілізація внутрішніх резервів. Це:

- проведення реструктуризації активів підприємства;
- сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу;
- перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства.

Отже, удосконалення фінансового стану товариства можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток реалізації чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів, при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності.

3.2. Застосування та вплив міжнародних стандартів на фінансових показників діяльності підприємства

Реально оцінити поширеність міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у світі доволі складно, адже доступна інформація є досить суперечливою, а деяка взагалі відсутня. Багато країн, які використовують власні національні стандарти бухгалтерського обліку (НСБО), заявляють, що їхні НСБО «базуються на», «схожі з» або навіть «приведені у відповідність до» МСФЗ. У деяких випадках зміна формулювань здається незначною, але в інших випадках зміни роблять формулювання абсолютно іншим. Крім цього, існують суттєві відмінності у термінології, обсязі та класифікації прийнятих стандартів, термінах їх прийняття тощо. За інформацією, яка базується на офіційних звітах Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО) та дослідженнях, проведених через представництва компанії, кількість країн, які впровадили МСФЗ, поступово збільшується. Загалом можна стверджувати, що кількість компаній, які певною мірою використовують МСФЗ, у світі також збільшується. Отже, загалом глобалізація бізнесу і фінансових ринків привела до необхідності прийняття МСФЗ більш ніж у 120-ти країнах світу. Значну частку серед країн, які повністю перейшли на МСФЗ або ж використовують їх як національні стандарти обліку і звітності, займають країни, що розвиваються, країни третього світу та постсоціалістичні країни (Вірменія, Бахрейн, Коста-Ріка, Гватемала, Ямайка, Кувейт, Киргизстан, Непал, Нікарагуа, Сербія, Таджикистан тощо). Разом з тим, суттєвий вплив на поширення МСФЗ у світі

мали кроки, які були здійснені в цьому напрямку країнами-членами ЄС та Європейського економічного простору (ЄЕП). Країнам-членам ЄС надається право самостійно вирішувати питання щодо обов'язкової вимоги, дозволу або заборони застосування МСФЗ при складанні консолідованої звітності. Крім кількісних змін, що відбулися щодо поширення МСФЗ у світі, необхідно зазначити й якісні зміни. Декілька років тому поряд з МСФЗ великого поширення набували Загальноприйняті принципи обліку (Generally Accepted Accounting Principles – GAAP) США та Японії. Така ситуація пояснюється суттєвим впливом як США, так і Японії на світовий розвиток загалом та на світовий фондовий ринок зокрема. На сьогоднішній день як США, так і Японія офіційно визнали доцільність поступового зближення (конвергенції) прийнятих у цих країнах стандартів з МСФЗ, але на даний час вони лише здійснюють відповідні дослідження у цьому напрямку. Зокрема, у серпні 2007 р. Рада зі стандартів обліку Японії та РМСБО погодилися щодо процесу конвергенції GAAP Японії та МСФЗ. У 2006 р. США прийняли Меморандум узгодженості з МСФЗ: План дій щодо конвергенції між МСФЗ та GAAP США. З 2007 р. Комісія з цінних паперів та бірж США дозволила іноземним компаніям, які готують фінансову звітність згідно з МСФЗ, не узгоджувати її відповідно до GAAP США. Отже, процеси глобалізації суттєво впливають на поширення міжнародних стандартів фінансової звітності. Сьогодні можна говорити про те, що у світі сформувалася глобальна система бухгалтерського обліку на основі МСФЗ. Саме МСФЗ дають змогу покращити розвиток ринків капіталу, забезпечити фінансову прозорість, порівнянність інформації, її зрозумілість. Прийняття МСФЗ за основу національної системи обліку є важливим кроком для будь-якої країни, незалежно від рівня її економічного розвитку. Наведена інформація свідчить про суттєве поширення МСФЗ та їх поступову конвергенцію з національними стандартами обліку і звітності усіх країн світу, тобто глобалізацію обліку і звітності та створення єдиної мови бізнесу у всесвітніх масштабах. МСФЗ і концептуальна основа. Концептуальні відмінності між

МСФЗ та П(с)БО України а) поняття концептуальної основи фінансової звітності Концептуальна основа є корисною для різних зацікавлених сторін:

а) для тих, хто складає фінансову звітність, – як у застосуванні МСБО, так і при вирішенні питань, які ще недостатньо розкриті у МСФЗ;

б) для аудиторів – при формуванні думки щодо того, чи відповідають фінансові звіти вимогам МСФЗ;

в) для користувачів фінансових звітів – при тлумаченні інформації, яка міститься у фінансових звітах, складених за МСФЗ.

Концептуальна основа не є МСФЗ і не визначає стандарти для певних випадків оцінки або розкриття інформації. В окремих випадках можливі суперечності між Концептуальною основою і вимогами МСФЗ. В разі наявності такої суперечності вимоги МСФЗ є домінуючими над вимогами Концептуальної основи. Концептуальна основа охоплює ряд важливих питань і, зокрема:

а) мету фінансових звітів, складених згідно з вимогами МСБО;

б) основні припущення;

в) якісні характеристики, що визначають корисність інформації, яка міститься у фінансових звітах;

г) визначення елементів, з яких складаються фінансові звіти, а також способи їх визнання й оцінки;

г) концепції капіталу й збереження капіталу.

МСФЗ розглядає принципи обліку в документі під назвою «Концептуальна основа підготовки та представлення фінансової звітності». Цей документ не є стандартом, однак він відіграє значну роль у процесі розробки міжнародних стандартів та формування фінансової звітності. У нормативних документах з національного бухгалтерського обліку відсутній окремий документ – Концептуальна основа П(С)БО. Фактично, принципи та теоретичні засади обліку містяться у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (від 7 лютого 2013 р.).

Концептуальні відмінності між П(с)БО та МСФЗ: 1. П(с)БО суттєво коротші і ґрунтуються на правилах, на відміну від МСФЗ, що ґрунтуються на принципах. У разі відсутності чітких інструкцій з будь-якого питання немає посилань на «найкращу практику», що має застосовуватися підприємством. 2. МСФЗ дають можливість керівництву підприємства відступати від вимог МСФЗ, якщо застосування окремих позицій МСФЗ є недоцільним. П(С)БО не дають підприємствам такої можливості. 3. Вимога суворого дотримання форми фінансових звітів у П(с)БО. МСБО 1 не визначає жорсткого порядку чи формату, в якому треба подавати статті у фінансових звітах. Так періодичність Так П(с)БО 1 встановлює форми фінансових звітів і приміток до річного фінансового звіту для українських підприємств. Введення будь-яких «імпровізованих» статей підприємством неможливе, окрім тих, які передбачені відповідним стандартом. Концептуальні основи фінансової звітності визначає принципи, що є базою при підготовці фінансової звітності підприємств для зовнішніх користувачів лежить в основі при розробці нових міжнародних стандартів сприяє гармонізації облікової практики допомагає бухгалтерам, керівникам і аудиторам при оцінці відповідності фінансової звітності вимогам міжнародних стандартів, а також при вирішенні питань, які не специфікують міжнародні стандарти. Оновлення П(с)БО згідно з новою редакцією Міжнародних стандартів фінансової звітності відбувається нерегулярно. МСФЗ не поширюється на несуттєві статті. У П(с)БО поняття суттєвості не згадується. Поняттю розкриття інформації відповідно до рівня суттєвості присвячені деякі рекомендації Мінфіну України щодо суттєвості у бухгалтерському обліку. Ці рекомендації надають можливі кількісні критерії для визначення суттєвості. На практиці поняття суттєвості не використовується підприємствами при підготовці звітності за МСФЗ. МСФЗ звітність готується для кола користувачів, що оперують переважно на міжнародних ринках. Методологічні аспекти Вимоги до обліку Практично відсутні відмінності в критеріях і термінах визнання активів та зобов'язань. Оцінка Практично відсутні відмінності. В П(с)БО та МСФЗ існують

концепції вартості грошей у часі, справедливої вартості, знецінення активів. Амортизація відображає характер споживання економічних вигод від активу. Представлення Рівень вимог до розкриттів у звітності в МСФЗ є більш деталізованим порівняно з П(с)БО. Практичні аспекти Зв'язок з податковим обліком На практиці облік за П(с)БО має чітку тенденцію на зближення бухгалтерського з податковим обліком. План рахунків та формати звітності На відміну від МСФЗ, П(с)БО встановлюють чіткий план рахунків і формат бухгалтерської звітності. Згідно з МСФЗ у примітках фінансової звітності слід подавати інформацію про основу складання фінансових звітів, про облікові політики та оцінки, застосовані підприємством, та низку іншої інформації, наприклад: – про непередбачені зобов'язання та невизнані контрактні зобов'язання; – про суму оголошених дивідендів акціонерам та суму кумулятивних дивідендів за привілейованими акціями; – не фінансову інформацію (про цілі і політику управління фінансовими ризиками); – інформацію за сегментами діяльності тощо. Вимоги П(с)БО є аналогічними, але на практиці більшість компаній не розкриває всю необхідну інформацію. При створенні П(с)БО за основу були використані МСФЗ, що були чинні на дату прийняття окремих стандартів П(с)БО. П(с)БО охоплюють більшу частину чинних Міжнародних стандартів фінансової звітності, але не копіюють їх.

Застосування міжнародних стандартів впливає на фінансових показників діяльності підприємства, тому виникає необхідність у детальному перегляді цього питання. Так, як досліджуване нами підприємство має деякі основні засоби в оренді, а облік операцій з оренди дещо змінюється, то зміни істотно вплинуть на коефіцієнт поточної ліквідності, який відображає поточну платоспроможність підприємства, тобто здатність погашати поточні зобов'язання лише за рахунок оборотних активів. Що більше значення коефіцієнта, то вища платоспроможність підприємства.

Коли підставили дані, у звітному періоді цей показник знизився на 1,09. Ця різниця вийшла завдяки збільшенню короткострокових зобов'язань.

Своєю чергою, зобов'язання збільшилися через наявність у їх складі заборгованості зі сплати орендних платежів.

Коефіцієнт фінансової стійкості також зміниться за переходу на МСФЗ (IFRS) 16. Зміну спричинило зростання позикового капіталу і валюти балансу.

Це ще один показник, на який вплинуть зміни в обліку оренди. Коефіцієнт оборотності активів інформує про кількість повних циклів обігу ресурсу за аналізований період. Найчастіше цим показником користуються інвестори для оцінки ефективності вкладення капіталу.

Для цього коефіцієнта немає оптимального значення - він залежить від роду діяльності підприємства. Високе значення свідчить про те, що капітал обертається швидко, тобто кожна одиниця активу приносить більше прибутку.

Зниження коефіцієнта означає, що, можливо, зменшився обсяг продажів або зросли суми використовуваних активів. Високе значення коефіцієнта може бути зумовлене штучним завищенням під час використання орендованих основних засобів. Показник знизився на 0,83, тобто оборотність активів погіршилася.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості теж знизився на 3,74 пункту, адже зросла середня величина кредиторської заборгованості.

Коефіцієнт концентрації власного капіталу знизився на 0,2, завдяки зростанню активів на 46%. Активи зросли через появу в активах «права використання активу».

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів зросте на 0,76, завдяки збільшенню суми позикового капіталу.

Отже, бачимо, що в разі застосування МСФЗ (IFRS) 16 фінансовий стан підприємства погіршується, зокрема, через зниження коефіцієнта поточної ліквідності, коефіцієнта фінансової стійкості, коефіцієнта оборотності активів.

Від значення цих коефіцієнтів можуть залежати рішення користувачів звітності стосовно компанії, яка перейшла на МСФЗ (IFRS) 16, зокрема рішення інвесторів. Окрім цього, знадобиться переглянути умови кредитних договорів. Зміна фінансових показників вплине на систему преміювання працівників. Тож компаніям доведеться проаналізувати вплив застосування МСФЗ (IFRS) 16 і переглянути відповідні договори та правочини.

Застосування МСФЗ (IFRS) 16 вплине на підприємства роздрібною торгівлі, транспортні компанії, нафтовидобувну сферу й інші компанії, які через специфіку діяльності мають значну частку орендованих необоротних активів. У Звіті про фінансовий стан такі компанії відображають значну частку орендованих необоротних активів. Через зміну стандарту збільшиться частка зобов'язань компаній, унаслідок чого погіршаться перелічені вище фінансові показники, а на їх підставі знизиться прив'язаний до них КРІ. Тому, необхідно всім підприємствам переглянути розрахунок своїх КРІ і прив'язуватися безпосередньо до якісних показників, на які впливає результат роботи персоналу.

Із застосуванням нового стандарту з оренди зміниться порядок відображення оренди у складі бухгалтерського балансу. Робота з таким масивом даних в електронних таблицях може спричинити введення помилкової інформації, яка вплине на показники фінансової звітності, тому необхідно дуже прискіпливо проводити аналіз та аудит фінансового стану підприємства. Окрім того, найімовірніше, орендарям доведеться впровадити нові програмні надбудови, позаяк програмне забезпечення відображає ще чинну модель «ризиків і вигід».

3.3 Проблеми адаптації вітчизняної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів

Активна політика України щодо євроінтеграції та впевнений крок на міжнародну арену вимагають певних змін у різних сферах, у тому числі у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Нові можливості, які відкривається перед українськими підприємствами щодо співпраці з європейськими компаніями, залучення іноземних інвестицій та збільшення інвестиційної привабливості займають провідне місце у стратегічному плануванні національних компаній. Але такі стратегічні плани вимагають пристосування вимог ведення бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів та складання прозорої і достовірної фінансової звітності. Процес переходу на Міжнародні стандарти фінансової звітності для нашої країни став невідворотним. Особливо актуальним це питання стало із внесенням змін, які діють з червня 2011 року до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» стосовно застосування міжнародних стандартів [23]. Складання звітності та консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами найшли своє відображення з затвердженням НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» у лютому 2013 року [56] та НПСБО 2 «Консолідована фінансова звітність» у червні 2013 року. Питаннями відповідності звітності міжнародним вимогам і стандартам та їх досконалому тлумаченню приділялась увага багатьох провідних науковців навколо багатьох проблем щодо відмінностей між П(С)БО та МСФЗ, та наводить низку суперечностей та невідповідностей між НПСБО 1 та чинними міжнародними стандартами [56]. МСФЗ (з англ. IFRS – International Financial Reporting Standards) характеризуються як стандарти, що ґрунтуються на принципах (principles based standards), на відміну від прийнятої у США системи GAAP, яка визначається як стандарти, що ґрунтуються на правилах (rules basedstandards). Це означає, що стандартизація МСФЗ не ставить на меті деталізувати всі процедури та механізми фінансового обліку, в багатьох випадках віддаючи перевагу довірі до професійної самостійності бухгалтерів, які при вирішенні багатьох питань мають покладатися на службове сумління та особисті професійні судження [48]. В Україні також є законодавча база,

що регламентує бухгалтерський облік, крім того використовуються національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, хоча відбувається широке використання і МСФЗ. Необхідно зауважити, що на сьогодні Міжнародні стандарти фінансової звітності за своєю структурою і змістом схожі на П(С)БО та НП(С)БО, крім того впроваджуються все нові зміни і вносяться відповідні доповнення в законодавчу базу України для поступового переходу на міжнародний рівень. Концептуальна суперечність національних стандартів полягає у їхньому спрямуванні на регламентацію бухгалтерського обліку, а не щодо складання і подання фінансової звітності. МСФЗ виходять з того, що оскільки інтерпретація фінансової звітності має бути однаковою в різних країнах світу, то і самі МСФЗ мають охоплювати не лише стандарти, а й приклади практичного впровадження. Так, навіть щодо форм фінансової звітності, згідно національних стандартів, вони чітко регламентовані, в міжнародній практиці форми звітності відповідають певним принципам і вимогам, але бланк форми подається у довільній формі і відображаються зміни, виходячи з поняття суттєвості. Такі відмінності пов'язані з тим – що міжнародний бухгалтерський облік, на відміну від українського, протягом багатьох років обслуговував іншу господарську систему – ринкову. Відомо, що в ринковій економіці діяльність підприємств спрямована на отримання прибутку та збагачення власників підприємств, тому і ведення бухгалтерського обліку здійснюється, насамперед, в інтересах власників підприємств. Існують вагомі причини, які поступово схиляють Україну до переходу на міжнародні стандарти обліку. Найсуттєвішою серед них є те, що такий перехід дозволить уникнути облікового хаосу, коли одне підприємство формує звітність одночасно згідно національним та міжнародним вимогам, що в свою чергу може ввести в оману чи ускладнити розуміння інформації інвесторами, кредиторами та іншими користувачами. Друга причина пов'язана з тим, що одразу виникають переваги для ринків капіталу, що надає можливість швидше реагувати на коливання чи зміни в інформації. І, наостанок, це суттєва допомога бухгалтерам і підприємцям у

формуванні швидкої, правдивої, достовірної інформації, веденні обліку та складання звітності. Таким чином, до основних переваг Міжнародного стандартів обліку можна віднести наступні:

- дозволяє здійснювати ефективний фінансовий аналіз підприємства щодо його ліквідності та платоспроможності;
- дає можливість реального прогнозу щодо майбутньої діяльності підприємства;
- фінансова звітність, яка підготовлена за МСБО, є доступною не тільки для фахівців, а й для широкого кола користувачів;
- надає можливість порівнювати себе з конкурентами та компаніями, які випускають подібну продукцію, що буде вагомою допомогою при прийнятті управлінських рішень.

Виходячи з вищенаведеного, можна виділити найвагомішу рису - облік здійснюється не тільки заради забезпечення фіксації господарських операцій, майна підприємства, він дозволяє контролювати виконання підприємством зобов'язань, наявність і рух майна, ефективного використання матеріальних і фінансових ресурсів. Однак перехід на МСФЗ вимагає вирішення ряду проблем, серед яких є наступні: необхідність формування інституційних механізмів, що забезпечують розроблення, впровадження МСФЗ і нагляд за їх дотриманням на міжнародному, національному і регіональних рівнях, а також забезпечення скоординованої роботи цих механізмів; потреба у вирішенні питань правового впровадження МСФО в національну практику, розроблення нових нормативів і внесення змін до діючої законодавчо-нормативної бази; необхідність чіткого розуміння сфери застосування МСФЗ на національному рівні; необхідність вирішення технічних питань, пов'язаних як зі специфікою МСФЗ, так і з національними особливостями [64]. Завдяки спільним зусиллям розвинутих країн поступово створюється уніфікована система бухгалтерського обліку, тому МСФЗ на сьогодні є найперспективнішою системою обліку в напрямку масового застосування, введення та використання підприємствами різних розвинутих країн світу.

Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні розпочато. Проте шлях цей не є простим – існують багато проблем, розбіжностей та відмінностей щодо впровадження в національну систему обліку принципів, методів та положень, які використовуються в міжнародній практиці. Найбільш оптимальним варіантом розвитку бухгалтерського обліку в Україні є трансформація його методології відповідно до міжнародних стандартів шляхом державного регулювання, що дозволить вчасно вносити необхідні доповнення в них в мірі у розвитку міжнародних стандартів.

Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні можна охарактеризувати як симбіоз адміністративних і ринкових концепцій, національних і міжнародних стандартів. За останні щонайменше два десятиліття в Україні відбулися зміни в системі бухгалтерського обліку, спрямовані на її гармонізацію з міжнародними стандартами. Однак реформа бухгалтерського обліку не супроводжувалася необхідними змінами в чинному господарському та бухгалтерському, фінансовому законодавстві. Зміни не торкнулися системи організаційних заходів у таких сферах, як, наприклад, статистика. Негативними наслідками такої невідповідності є обмеженість бухгалтерського обліку, до якої можна віднести застосування подвійного запису та виключно грошового вимірника; пасивне застосування принципів «професійного судження», пріоритетність податкових правил, неефективність наукових досліджень (вони є й їх чимало, однак залишаються, на жаль, не запитуваними як для нормоутворення, так і практики господарювання).

Незважаючи на широке коло наукових досліджень, питання гармонізації бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності залишаються актуальними. Невирішеною є проблема змін та співставлення між бухгалтерським, податковим обліком та вимогами, за якими має бути складена статистична звітність. Окрім того, потребують подальших досліджень питання гармонізації обліку та її наслідки. МСБО не визначають порядок ведення бухгалтерського обліку –

вони описують загальні правила оцінки та подання інформації у фінансових звітах. МСБО носять рекомендаційний характер. Головне, що ними нормується, – загальноприйняті принципи ведення обліку і формування звітності. Об'єктами нормування є методи оцінки активів, капіталу і зобов'язань, підходи до формування й обсяги інформації фінансової звітності. Вони є міжнародним орієнтиром гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку і фінансової звітності в усьому світі. Основні переваги МСФЗ:

- характеризуються чіткою економічною логікою й узагальнюють у собі світову практику складання фінансової звітності;
- інформація МСФЗ дає користувачам змогу аналізувати наслідки прийняття рішень, здійснювати прогнозування майбутнього розвитку й є підставою для прийняття стратегічних рішень;
- показники фінансової звітності підприємств за міжнародними стандартами характеризуються співставністю, що призводить до підвищення інвестиційної привабливості таких підприємств;
- фінансова звітність підприємств за міжнародними стандартами містить не тільки кількісні показники господарської діяльності підприємства, а й характеристики здійснюваних процесів, які відображають як масштаби, так і якість такої господарської діяльності;
- фінансова звітність, складена відповідно до вимог МСФЗ, доступна для широкого кола користувачів (не тільки для органів господарського нагляду, контролю, статистики).

Саме тому мета максимального зближення національних стандартів фінансової звітності з міжнародними нині є однією з найважливіших. Адаптація звітності українських підприємств у МСФЗ дасть змогу уникнути необхідності в складанні податкової та спеціалізованої звітності (звітних даних), зменшити ризики для інвесторів і кредиторів, забезпечити прозорість і зрозумілість інформації, підвищити зростання довіри до показників фінансової звітності, поглибити міжнародну кооперацію у сфері

бухгалтерського обліку, зменшити витрати на розроблення власних стандартів. Проте нині мета гармонізації МСФО не досягнута. Вітчизняної фінансової звітності (незважаючи на досить тривалий період реформування й удосконалення бухгалтерського, фінансового законодавства) притаманні такі недоліки:

- недостатньо об'єктивне уявлення інформації (причиною здебільшого є суб'єктивізм осіб, що складають фінансову звітність, через що така звітність містить переважно ту інформацію, яка вигідна для власників);

- уніфікований обов'язковий формат подання фінансової звітності (регламентується державою, практично мінімізує можливість здійснення агрегування показників фінансової звітності та їх згортання);

- зміст фінансової звітності відповідно до вимог вітчизняного законодавства здебільшого не надає повного обсягу основної інформації за ключовими фінансовими і не фінансовим показниками діяльності підприємств (призводить до зниження якості аналізу майнового стану підприємств, окрім того, перешкоджає здійсненню реального стратегічного планування його розвитку);

- монетарне (грошове) відображення активів підприємства (призводить до такого негативного наслідку, що інформація поза грошового відображення залишається поза увагою фінансової звітності); – непередбачуваність, неузгодженість, суперечливість правового регулювання фінансової звітності в Україні (зумовлює складність розуміння і порядку застосування нормативних приписів під час складання фінансової звітності);

- основний орієнтир вітчизняної фінансової звітності спрямований на надання інформації для контрольних, податкових і статистичних органів (тоді як згідно з МСФЗ звітність спрямована на допомогу аналітику, а її користувачами є інвестори, кредитори, менеджери).

Поряд із цим до основних недоліків вітчизняної фінансової звітності належать: обмеженість обліково-економічної інформації про фінансову звітність; недоступність фінансової звітності не інституціональним

користувачам облікової інформації (фізичним особам); складність розуміння фінансових показників, тобто неможливість сприйняття особами, які не мають спеціальних знань з економіки, обліку, аналізу; невідповідність складеної за національними стандартами фінансової звітності міжнародним вимогам, що ускладнює стандартизацію та уніфікацію облікової системи України у цілому; недостатня соціальна спрямованість фінансової звітності та, як наслідок, неповноцінність системи обліку як інформаційної підсистеми глобального середовища. Найбільш вагомими перешкодами для успішного впровадження Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності вітчизняних підприємствах є:

- нерозуміння щодо характеру МСФЗ;
- відсутність відповідних механізмів для контролю національного органу по МСФО;
- відмінності між МСФЗ та національною нормативно-правовою базою;
- відсутність належного узгодження між загальними цілями фінансової звітності та регулярної звітності;
- недоцільність сфери застосування МСФЗ;
- відсутність можливості здійснювати ефективний нагляд за дотриманням;
- невідповідність між вимогами бухгалтерського обліку, аудиту та вимогами ринку;
- невідповідність між вимогами бухгалтерського обліку, аудиту та здатністю дотримуватися цих вимог;
- невідповідність між вимогами бухгалтерського обліку, аудиту та здатністю правозастосування щодо них на національному рівні.

На практиці суб'єкту господарювання, який прийняв рішення про впровадження МСФЗ, необхідно обрати стратегію такого впровадження й один із можливих шляхів перекладу фінансової звітності на міжнародні стандарти:

– трансформацію бухгалтерської звітності (статті фінансової звітності, складеної відповідно до національних стандартів, рекласифікуються відповідно до положень МСФЗ);

– конверсію (ведення паралельно з національними стандартами управлінського обліку відповідно до МСФЗ).

Одні суб'єкти господарювання обирають перший шлях, коли потрібно періодично, раз у квартал або раз на рік, отримувати звітність відповідно до МСФЗ. Інші йдуть шляхом, який дає змогу оперативно отримувати звітність відразу в двох стандартах і, таким чином, застосовувати звіти в управлінні та розробленні планів. Висновки з цього дослідження. На сучасному етапі міжнародної інтеграції у сфері економіки та господарювання можна виділити таку важливу тенденцію розвитку бухгалтерського обліку та фінансової звітності, як зближення, гармонізацію, уніфікацію правил та облікових процедур, вимог до фінансової звітності, стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання на рівні країн ЄС, зближення господарського, бухгалтерського, фінансового законодавства України з урахуванням вимог міжнародних стандартів та законодавства Європейського Союзу [64, с. 308]. Гармонізація законодавства визначається як приведення відповідно до законодавства держав-членів та країн – не членів відповідно до вимог ЄС на підставі правових актів ЄС. Гармонізація відбувається в різних формах, таких як адаптація законодавства, уніфікація права, імплементація, стандартизація. Проте в офіційних документах часто використовується термін «адаптація». Втім, незважаючи на застосування різних термінів, йдеться, по суті, про один і той самий процес приведення національного законодавства відповідно до приписів права європейських інтеграційних організацій.

3.4 Зміни в обліковій політиці підприємства.

В зв'язку із введенням в застосування нових міжнародних стандартів

на підприємствах виникла необхідність у проявленні змін в обліковій політиці. А тому, необхідно це зробити, а саме - порядок відображення змін в обліковій політиці визначено в §§ 19–27 МСБО 8. Так, за міжнародними стандартами зміни в обліковій політиці суб'єкт господарювання має обліковувати в такий спосіб:

- зміни в обліковій політиці, які є наслідком першого застосування МСФЗ, потрібно відображати згідно з конкретними перехідними положеннями (якщо вони є в такому МСФЗ) (тут не обов'язково застосовувати ретроспективний підхід);
- зміни облікової політики після першого застосування МСФЗ, які не містять перехідних положень, відображаються ретроспективно;
- добровільні зміни в обліковій політиці відображаються ретроспективно.

Водночас у §§ 23–27 МСБО 8 чітко визначено, як діяти, коли ретроспективне застосування змін облікової політики неможливе, зокрема:

- якщо неможливо визначити вплив на один або декілька попередніх періодів, то суб'єкт господарювання має застосовувати нову облікову політику станом на початок найпершого періоду, щодо якого є можливим ретроспективне застосування. Це може бути й поточний період;
- якщо на початку поточного періоду неможливо визначити кумулятивний вплив застосування нової облікової політики до всіх попередніх періодів, то суб'єкт господарювання має коригувати порівняльну інформацію та застосовувати нову облікову політику перспективно з найбільш ранньої можливої дати.

Тож, як в українському законодавстві, так і в міжнародному, є чимало можливостей для незастосування трудомісткого ретроспективного методу для відображення змін облікової політики.

Крім того, від зайвого клопоту звільняє й тісний зв'язок між обліковою політикою та обліковою оцінкою. Якщо неможливо розрізнити зміну облікової політики та зміну облікових оцінок, то це розглядається й

відображається як зміна облікових оцінок (п. 14 П(С)БО 6 і §35 МСБО 8). Своєю чергою, зміни в облікових оцінках відображаються лише перспективно - зміна застосовується до операцій, інших подій або умов *із дати зміни в оцінці*.

У разі настання випадків, передбачених п. 9 П(С)БО 6, підприємство має внести зміни до наказу про облікову політику. Відповідно до п. 3.4 Методрекомедацій № 635, зробити це можна в один зі способів:

- унести зміни до діючого (базисного) наказу про облікову політику;

викласти наказ про облікову політику в новій редакції, якщо зміни охоплюють більшу частину тексту розпорядчого документу або істотно впливають на його зміст.

Тут також слід звернути увагу на момент щодо строків зміни облікової політики. Наразі чинне законодавство стосовно цього не передбачає жодних обмежень. Ані Закон про бухоблік, ані П(С)БО не установлюють періодичності внесення змін (доповнень) до наказу про облікову політику. Однак чомусь поширена думка, що облікову політику можна змінювати тільки з початку року. Насправді це не так. Приміром, у §15 МСБО 8 зазначено: «як правило, однакові облікові політики застосовуються протягом кожного періоду та в проміжок часу від одного періоду до іншого, якщо зміна в обліковій політиці не відповідає критеріям, наведеним у параграфі 14». Навіть у Методрекомедаціях № 635 прописано: «облікова політика може бути змінена, *як правило*, з початку року». Тобто чіткої настанови щодо зміни облікової політики з початку звітнього року немає. Це всього лише рекомендація.

До того ж застосування облікової політики має здійснюватися ретроспективно, тобто заднім числом. Тому припускаємо, що дата зміни облікової політики не така вже й важлива. Адже ретроспективний підхід передбачає застосування облікової політики з найдавнішого періоду. Таким

чином, змінювати облікову політику можна в будь-який момент, а не лише з 1 січня нового звітного фінансового року.

Отже, зміни в застосування стандартів дають можливість по-новому оцінити фінансове становище підприємства; удосконалити облік на підприємстві; змінити наказ про облікову політику.

ВИСНОВКИ

Досліджуючи одну з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, а саме фінансовий стан в магістерській роботі ми можемо зробити наступні висновки:

1. Розкрити сутність балансу та фінансової звітності підприємства. Звернули увагу на нову класифікацію підприємств та граничні терміни оприлюднення фінансової звітності підприємства. Зосередили увагу на алгоритмі заповнення балансу. Визначити цілі формування різних форм звітності, при допомозі яких можна зробити аналіз та аудит фінансового стану підприємства. Вказали на нормативні акти та чинне законодавство, щодо ведення фінансової звітності підприємства

2. Розкрити сутність аналізу фінансового стану підприємства. Сформулювали ціль та головні задачі оцінки фінансового стану підприємства. Вказали на різновиди аналізу фінансового стану підприємства, а саме – зовнішній та внутрішній. Звернули увагу на основні прийоми аналізу. Визначити показники оцінки фінансового стану підприємства.

3. Вказали на нормативні документи, щодо аудиту фінансового стану підприємства. Розкрили сутність етапів процесу аудиту фінансової звітності підприємства. Визначили необхідність у проведенні аудиту фінансового стану підприємства.

4. Дали загальну характеристику досліджуваного підприємства ДП «Нігинський кар'єр». Розкрили структуру підприємства та окремо відділ бухгалтерського обліку. Охарактеризували основні економічні показники підприємства.

5. Зробили аналіз фінансового стану підприємства. Охарактеризували доходи підприємства, показники фінансового стану, фонд оплати праці, склад та структуру персоналу. Зробили акцент на показники майнового стану підприємства. Розкрили ділову активність підприємства.

Звернули увагу на показники рентабельності та фінансової стійкості і ліквідності.

6. Звернули увагу на шляхи покращення фінансового стану підприємства. Визначили необхідні дії в діяльності підприємства, щодо зростання прибутку підприємства. Зазначити про вдосконалення політики ціноутворення.

7. Визначили необхідність та проблематичність застосування міжнародних стандартів з ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Звернули увагу на проблемність адаптації введення нових стандартів.

8. Звернули увагу на необхідність періодичних змін в обліковій політиці підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева, Г. І. Економічний аналіз [Текст]: навч.-метод. посібник / Г. І. Андреева. - К. : Знання, 2008. - 263 с. - (Серія "Вища освіта XXI століття").
2. Ареф'єва О. В. Фінансовий менеджмент: Навч.-метод. посіб. / Європейський ун-т. — К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2006. —193 с.
3. Аудиторські докази : Міжнародний стандарт аудиту 500 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_1.pdf
4. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навчально-методичний посібник .- К.:2009. – 328 с.
5. Баканів М. І. Фінансовий аналіз / М. І. Баканів. – К.: Кондор, 2009. - 296 с.
6. Білуха, М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. [Текст] / М. Т. Білуха. - К.: Цент навчальної літератури 2007. - 690 с.
7. Блакита, Г. В. Бухгалтерський облік. Практикум : Навчальний посібник / Г. В. Блакита, Н. О. Ромашевська. – К : ЦУЛ, 2010. – 152 с.
8. Бровкова, Е. Г., Внешнеэкономическая деятельность: підручник. [Текст]/ Е. Г. Бровкова, И. П. Продиус. - К.: Сирин, 2000. - 196 с.
9. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень: теорія і практика: монографія / Т.М.Сльозко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.
10. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / І.Б.Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є.Нагірська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.
11. Ващенко, Л. О. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 [Текст] / Л. О. Ващенко; Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. - К., 2005. - 120с.

12. Верига, Ю.А. Звітність підприємств : навч. Посібник / Ю.А. Верига, З.М. Левченко, І.Д. Ватуля. – (2-ге вид., доп. і перероб.). – К.: ЦУЛ, 2008. – 776 с.
13. Виноградова М.О. Аудит : [навч. посіб.] / М.О. Виноградова, Л.І. Жидаєва. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 656 с.
14. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту / Войнаренко М.П. Пономарьова Н.А., Замазій О.В.: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
15. Гарасим П. М., Бруханський Р. Ф., Хомин П. Я. Наскрізнi блоки кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку //Тернопіль, Астон.— 2003.—368 с.
16. Гетьман О.О. Економіка підприємства / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К.: Центр учбової літератури, 2010. - 488 с.
17. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (з останніми змінами згідно із Законом України від 01.12.2005 № 3164-IV).
18. Гречина І. В. Оцінка інвестиційної привабливості торговельних підприємств / І. В. Гречина, П. М. Сухарев. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. - 417 с.
19. Голов С.Ф. МСФЗ у форматі Мінфіну / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 4. – С. 3 – 8.
20. Дєєва Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: Центр на ІІ. 2010.-115 с.
21. Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту : Міжнародний стандарт аудиту 200 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_1.pdf
22. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» .

23. Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (з врахуванням останніх змін, внесених Законом України № 663-VII від 24.10.2013 р.).
24. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1621-18](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1621-18).
25. Законі України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення".
26. Засадна Х.О. Бухгалтерський облік основних господарських операцій у програмі 1С: Бухгалтерія 7.7: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Національний банк України ; Університет банківської справи. / Засадна Х. О., Шурпенкова Р. К. – К.: УБС НБУ, 2009. – 237с.
27. Звітність підприємств: Навчальний посібник / Г.М.Давидов, Н.С. Шалімова. – 2-ге видання. – К. : Знання, 2011. – 623 с.
28. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.. — К. : Кондор, 2003. — 364с. —
29. Іванілов О. С. Економіка підприємства / О. С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2013. - 728 с.
30. Іванов Ю. Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток / Ю. Б. Іванов, П. А. Орлов, О. Ю. Іванова. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2008. - 352 с.
31. Ізмайлова, К. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Текст] / К.В. Ізмайлова. - К.: МАУП, 2001. - 152 с, С. 73-82.
32. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз [Текст] : підручник / Г. І. Кіндрацька [и др.]. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 487
33. Коваленко, А.Г. Облік і аналіз фінансових інвестицій (на прикладі промислових підприємств України): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / А. Г. Коваленко; Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. - К., 2006. - 18 с.

34. Ковальчук К. Ф. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій / К. Ф. Ковальчук. – К.: Центр учбової літератури, 2012. - 165 с.
35. Ковальчук Т.М. Теорія економічного аналізу [Текст]: навч.-метод. посіб. / уклад. Т. М. Ковальчук; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. -. Чернівці : Рута, 2008. - 392 с.
36. Кодекс про адміністративні правопорушення[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iasb.or>.
37. Козак І. І. Економічний аналіз / І. І. Козак. –Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2010. - 217 с.
38. Корінько, М. Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація : [моногр.] / М.Д. Корінько - К.: ІВЦ Держкомстату України, 2007. - 429 с.
Корінько, М. Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація : [моногр.] / М.Д. Корінько - К.: ІВЦ Держкомстату України, 2007. - 429 с.
39. Косова Т. Д. Організація та методика економічного аналізу / Т. Д. Косова, П. М. Сухарев, Л. О. Ващенко, І. В. Гречина, Н. Е. Дєєва. – К.: Центр учбової літератури, 2012. - 528с.
40. Косова Т. Д. Фінансові інститути в системі управління інвестиційним процесом / Т. Д. Косова. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. - 338с.
41. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз / Р. О. Костирко. – Х.: Фактор, 2007. - 784 с.
42. Крамаренко Г.О.Фінансовий аналіз і планування / Г.О. Крамаренко. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. - 224 с.
43. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка / Н. С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 352 с.
44. Кузіна Р.В. Гармонізація фінансової звітності: міжнародний досвід та українська практика / Р.В. Кузіна // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/12695>.

45. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу / Г. І. Купалова. – К.: Знання, 2008. - 639 с.
46. Кушнір Т. Б. Економіка підприємства / Т. Б. Кушнір, В. В. Гармаш, С. М. Шинкар, Л. М. Смокова. – Харків: ХДУХТ, 2008. - 208 с.
47. Лазаришина, І. Д. Методологія та організація економічного аналізу: навчальний посібник. [Текст] / І.Д. Лазаришина. / Український держ. ун-т водного господарства та природокористування. - Рівне : УДУВГП, 2004. - 112 с.
48. Магопець О. А. Фінансовий аналіз / О. А. Магопець. – Кіровоград: КОД, 2010. - 278 с.
49. Мамаєва, Т. О. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: конспект лекцій для студентів. [Текст] / Т.О. Мамаєва, В.І. Торкатюк, Н.М. Золотова, М.П. Пан. - Харків: ХНАМГ, 2007. - 154 с.
50. Марцин В. С. Економіка торгівлі / В. С. Марцин. – К.: Знання, 2006. - 402 с.
51. Мацибора В.І. Економіка підприємства / В. І. Мацибора, В. К. Збарський, Т. В. Мацибо. – К.: Каравела, 2008. - 312 с.
52. Мельник В. М. Основи економічного аналізу / В. М. Мельник. – К.: Кондор, 2009. - 128 с.
53. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку // Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 356 (з врахуванням змін і доповнень).
54. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства / Є. В. Мних. Київський національний торговельно-економічний ун-т. - – К., 2008. - 513 с.
55. МСА 220 «КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf

56. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73.

57. Олійник, О. В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін. [Електронний ресурс] / О. В. Олійник. - Житомир: ЖДТУ, 2008. - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM);

58. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост.вивч. дисц./ О.В. Павловська, Н.М . Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2002. – 388 с

59. Перші завдання з аудиту – залишки на початок періоду : Міжнародний стандарт аудиту 510 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_1.pdf

60. Петряєва, З. Ф. Організація і методика економічного аналізу: навч. посіб. [Текст] / З.Ф. Петряєва, Г.Г . Хмеленко. - Х.: ХНЕУ, 2008. - 240 с. Петряєва, З. Ф. Організація і методика економічного аналізу: навч. посіб. [Текст] / З.Ф. Петряєва, Г.Г . Хмеленко. - Х.: ХНЕУ, 2008. - 240 с. Петряєва З. Ф. Організація і методика економічного аналізу / З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко. – Харків: ХНЕУ, 2009. - 236 с.

61. Попович, П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання [Текст]: підручник / П. Я. Попович. - 3-тє вид., пере-роб. і доп. - К. : Знання, 2008. -. 630 с

62. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

63. Прокопенко, І. Ф., Методика і методологія економічного аналізу: навч. посібник. [Текст] / І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін. - К. : ПУЛ, 2008. - 430 с.

64. Резнікова В.В., Орлова О.С. Перспективи гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні / В.В. Резнікова, О.С. Орлова // Адміністративне право і процес – 2015. – С. 296–334.

65. Сіменко І. В. Якість системи управління підприємствами: методологія, організація, практика / І. В. Сіменко. – Донецьк:ДонНУЕТ, 2009. - 394 с.
66. Сук Л. К. Фінансовий облік: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп./ Сук Л. К., Сук П.Л. К.: Либідь, 2012. – 647 с.
67. Сухарев П. М. Економічний аналіз в системі податкового контролю: організація та методика / П. М. Сухарев, Л. О. Сухарева, О. О. Назаренко, О. Л. Павліченко, Я. І. Глущенко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2005. - 124 с.
68. Сухарев П. М. Фінансовий аналіз / П. М. Сухарев, Т. Д. Косова, І. В. Сіменко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2002. - 299 с.
69. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз / Н. В. Тарасенко. – Л.: Новий Світ-2000, 2008. - 344 с.
70. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: навчальний посібник / Н.М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2011. – 923 с
71. Чацкіс Ю.Д. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник / Чацкіс Ю.Д. та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 564 с.
72. Чигринська, О.С. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. [Текст] / О.С. Чигринська, Т.М. Власюк. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 232 с.
73. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – 3-те вид., перероб. і доп. / Швець В.Г. – К.: Знання, 2008. – 535 с.
74. Шваб Л. І. Економіка підприємства / Л. І. Шваб. – Житомир: ЖДТУ, 2009. - 466 с.
75. Шкарабан С. І. Організація і методика економічного аналізу / С. І. Шкарабан. – Т.: ТНЕУ, 2009. - 176 с.
76. Шурпенкова Р. К. Економічний аналіз / Р. К. Шурпенкова. – Л.: ЛБІ НБУ, 2006. - 254 с.
77. <http://www.bakertilly.ua/news/id1549>

78. Шлійко А. В. Економіка підприємства на ринку товарів та послуг / А. В. Шлійко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. - 376 с.
79. Яценко В. М. Фінансовий аналіз / В. М. Яценко, О. М. Шинкаренко, Н. М. Бразілій. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. - 267 с.
80. Публікація Системи «Expertus: Головбух»
1gl-vip.expertus.ua
81. International Financial Reporting Standards and other International Accounting Standards Board publications. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iasb.or>.
82. Форма №1 Баланс «Звіт про фінансовий стан» ДП “Нігинський кар’єр” 2014, 2015, 2016, 2017 рр.
83. Форма №2 Звіт про фінансові результати «Звіт про сукупний дохід» ДП “Нігинський кар’єр” 2014, 2015, 2016, 2017 рр.
84. Форма №3 Звіт про рух грошових коштів «за прямим методом» ДП “Нігинський кар’єр” 2014, 2015, 2016, 2017 рр.
85. Форма №4 Звіт про власний капітал ДП “Нігинський кар’єр” 2014, 2015, 2016, 2017 рр.
86. Форма №5 примітки до річної фінансової звітності ДП “Нігинський кар’єр” 2014, 2015, 2016, 2017 рр.
87. Статут ДП “Нігинський кар’єр” 2017 рр.
88. Положення «Про оплату праці робітників» ДП “Нігинський кар’єр” 2017 рр.

ДОДАТКИ

Додаток А

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	р. 1001, 1002	Вартість об'єктів нематеріальних активів, визначена згідно з <u>П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»</u> . Тут відображають їх залишкову вартість, яка дорівнює різниці між первісною вартістю і сумою накопиченої амортизації
первісна вартість	1001	Дебетове сальдо рахунку 12	Первісна вартість нематеріальних активів, уведених в експлуатацію
накопичена амортизація	1002	Кредитове сальдо субрахунку 133	Сума нарахованої амортизації за весь період корисного використання нематеріальних активів. У цьому рядку інформацію наводять у дужках
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Дебетове сальдо рахунку 15	Вартість не завершених на дату балансу капітальних інвестицій у необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів), виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів (у т. ч. необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу)
Основні засоби	1010	р. 1011, 1012	Вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, віднесених до складу основних засобів згідно з <u>П(С)БО 7 «Основні засоби»</u> . Тут показують залишкову вартість, яка дорівнює різниці між первісною (переоціненою) вартістю основних засобів і сумою їх зносу на дату балансу
первісна вартість	1011	Дебетове сальдо рахунків 10, 11	Вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
		(без сальдо субрахунку 100)	об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з П(С)БО 7, а також вартість основних засобів, отриманих у довірче управління або на праві господарського відання чи праві оперативного управління. У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів
знос	1012	Кредитове сальдо субрахунків 131, 132	Сума зносу основних засобів. Інформацію наводять у дужках
Інвестиційна нерухомість	1015	Дебетове сальдо субрахунку 100 (щодо об'єктів, облікованих за справедливою вартістю) та Залишкова вартість (р. 1016 + р. 1017)	Справедлива вартість об'єктів, віднесених до інвестиційної нерухомості згідно з П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»
Первісна вартість інвестиційної нерухомості*	1016	Дебетове сальдо субрахунку 100 (щодо об'єктів, облікованих за первісною вартістю)	Інвестиційна нерухомість, яка обліковується за первісною вартістю. У цій статті наводиться її залишкова вартість, яка включається до підсумку балансу
Знос інвестиційної нерухомості*	1017	Кредитове сальдо субрахунку 135	Сума зносу інвестиційної нерухомості, яка обліковується за первісною вартістю, наводиться у дужках
Довгострокові біологічні активи	1020	Дебетове сальдо субрахунків 161, 163, 165 (для біологічних активів, які обліковують за справедливою вартістю), сума рядків 1021 і 1022 (для біологічних активів, які обліковують за первісною вартістю)	Вартість довгострокових біологічних активів, облік яких ведеться згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи». Тут наводять величину справедливої вартості довгострокових біологічних активів або їх залишкову вартість, якщо їх обліковують за первісною вартістю. За умови обліку довгострокових біологічних активів за первісною вартістю у додаткових статтях окремо наводять їх первісну вартість та суму накопиченої амортизації (у дужках)
Первісна вартість довгострокових біологічних активів*	1021	Дебетове сальдо субрахунків 162, 164, 166	Первісна вартість біологічних активів, які обліковуються за такою вартістю за

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
			правилами <u>П(С)БО 30</u>
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів*	1022	Кредитове сальдо субрахунку 134	Сума накопиченої амортизації біологічних активів, які обліковують за первісною вартістю
Довгострокові фінансові інвестиції: що обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	Дебетове сальдо субрахунку 141	Вартість фінансових інвестицій на період більше одного року, а також усіх інвестицій, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент та які обліковуються за методом участі в капіталі
інші фінансові інвестиції	1035	Дебетове сальдо субрахунків 142, 143	Вартість інших довгострокових фінансових інвестицій на період більше одного року, а також усіх інвестицій, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	Дебетове сальдо субрахунків 181, 182, 183	Заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. Облік довгострокової дебіторської заборгованості ведеться з урахуванням <u>П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»</u> та <u>П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»</u>
Відстрочені податкові активи	1045	Дебетове сальдо рахунку 17	Сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах. Ця сума визначається відповідно до <u>П(С)БО 17 «Податок на прибуток»</u>
Гудвіл*	1050	Дебетове сальдо рахунку 19	Сума перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання, що визначається відповідно до <u>П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»</u>
Відстрочені аквізиційні витрати*	1060	Дебетове сальдо субрахунку 352	Сума аквізиційних витрат страховика, що мали місце протягом поточного та/або попередніх звітних періодів, але які належать до наступних звітних періодів та визнаються у витратах

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
			одночасно з визнанням відповідної заробленої премії протягом строку дії страхового договору (контракту)
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах*	1065	Дебетове сальдо рахунків 30, 31, 33 та субрахунку 351	Кошти у централізованих страхових резервних фондах, зокрема, які перебувають в управлінні Моторно-транспортного страхового бюро України, але які належать страховикам
Інші необоротні активи	1090	Дебетове сальдо субрахунку 184	Вартість необоротних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу «Необоротні активи»
Усього за розділом I	1095	р. 1000 + р. 1005 + р. 1010 + р. 1015 + р. 1020 + р. 1030 + р. 1035 + р. 1040 + р. 1045 + р. 1050 + р. 1060 + р. 1065 + р. 1090	
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	Дебетове сальдо рахунків 20, 22, 23, 25, 26, 27, 28 (без даних субрахунку 286)	Загальна вартість активів, які визнаються запасами згідно з П(С)БО 9 «Запаси» (зокрема, що утримують для перепродажу, споживання в процесі виробництва та іншої діяльності)
Виробничі запаси*	1101	Дебетове сальдо рахунків 20, 22	Вартість запасів малоцінних та швидкозношуваних предметів, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу
Незавершене виробництво*	1102	Дебетове сальдо рахунків 23, 25	Витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва і валова заборгованість замовників за будівельними контрактами
Готова продукція*	1103	Дебетове сальдо рахунків 26 та 27	Запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
			договорів із замовниками і відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам (крім браку), та роботи, які не прийняті замовником, відображаються у складі незавершеного виробництва
Товари*	1104	Дебетове сальдо рахунку 28 (без інформації субрахунку 286)	Вартість залишків товарів, які придбані підприємствами для подальшого продажу, без торгової націнки
Поточні біологічні активи	1110	Дебетове сальдо рахунку 21	Вартість поточних біологічних активів тваринництва (дорослі тварини на відгодівлі і в нагулі, птиця, звірі, кролики, дорослі тварини, вибракувані з основного стада для реалізації, молодняк тварин на вирощуванні і відгодівлі) в оцінці за справедливою або первісною вартістю, а також рослинництва (зернові, технічні, овочеві та інші культури) в оцінці за справедливою вартістю, облік яких ведеться згідно з <u>П(С)БО 30</u>
Векселі отримані*	1120	Дебетове сальдо рахунку 34	Сума заборгованості покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), інші активи, виконані роботи та надані послуги, забезпеченої векселями
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Дебетове сальдо 36 за мінусом кредитового сальдо 38	Сума заборгованості покупців, замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем, якщо така інформація наводиться в рядку 1120), скоригована на резерв сумнівних боргів
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	Дебетове сальдо субрахунків 371	Сума авансів, наданих іншим підприємствам
з бюджетом	1135	Дебетове сальдо рахунку 64	Сума дебіторської заборгованості фінансових і податкових органів, а також сума переплати податками, зборами та іншими платежами до бюджету. Також протягом року тут відображають дебіторську заборгованість з податку на прибуток (<u>лист Мінфіну від</u>

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
			<u>24.01.2013 № 31-08410-06-52297)</u>
у т. ч. з податку на прибуток	1136	Дебетове сальдо субрахунку 641/податок на прибуток	Сума дебіторської заборгованості за розрахунками з податку на прибуток
Дебіторська заборгованість щодо розрахунків за нарахованими доходами*	1140	Дебетове сальдо субрахунку 373	Сума нарахованих дивідендів, процентів, роялті
Дебіторська заборгованість щодо розрахунків за внутрішніми розрахунками*	1145	Дебетове сальдо субрахунків 682, 683	Суми заборгованості пов'язаних сторін та дебіторської заборгованості з внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Дебетове сальдо субрахунків 372, 374, 375, 376, 377, 378, 379 та рахунків 63, 65, 66 та 68	Сума заборгованості дебіторів, не відображена в окремих статтях щодо розкриття інформації про дебіторську заборгованість або яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів. Показники дебіторської заборгованості наводять у балансі за вартістю, яка визначається згідно з <u>П(С)БО 10</u>
Поточні фінансові інвестиції	1160	Дебетове сальдо субрахунку 352	Сума фінансових інвестицій на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів), а також сума довгострокових фінансових інвестицій, які підлягають погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу
Гроші та їх еквіваленти	1165	Дебетове сальдо рахунків 30, 31 та субрахунків 333, 334, 335 та 351	Сума готівки в касі підприємства, гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей. У цій статті наводяться кошти в національній або іноземній валютах. Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, виключаються зі складу оборотних активів та відображаються як

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
			необоротні активи
Готівка*	1166	Дебетове сальдо рахунку 30	Сума готівки у національній та в іноземній валютах
Рахунки в банках*	1167	Дебетове сальдо рахунку 31	Загальна сума коштів на поточному та інших рахунках підприємства
Витрати майбутніх періодів	1170	Дебетове сальдо рахунку 39	Сума витрат, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів
Частка перестраховика у страхових резервах*	1180	Страховики наводять визначену та оцінену суму частки перестраховиків у страхових резервах кожного виду відповідно до вимог чинного законодавства	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань*	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат*	1182		
резервах незароблених премій*	1183		
інших страхових резервах*	1184		
Інші оборотні активи	1190	Дебетове сальдо субрахунків 331, 332, 643, 644	Вартість оборотних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу «Оборотні активи»
Усього за розділом II	1195	р. 1100 + р. 1110 + р. 1120 + р. 1125 + р. 1130 + р. 1135 + р. 1140 + р. 1145 + р. 1155 + р. 1160 + р. 1165 + р. 1170 + р. 1180 + р. 1190	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Дебетове сальдо субрахунку 286	Вартість необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначається відповідно до П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»
Баланс	1300	р. 1095 + р. 1195 + р. 1200	
ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Кредитове сальдо	Зафіксована в установчих

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
		рахунку 40	документах сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується відповідно до законодавства
Внески до незареєстрованого статутного капіталу*	1401	Кредитове сальдо субрахунку 404	Величина внесків, які надходять для формування оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу за умови, що така інформація відповідає ознакам суттєвості. До підсумку балансу показник статті 1401 не включають
Капітал у дооцінках	1405	Кредитове сальдо рахунку 41	Сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів
Додатковий капітал	1410	Кредитове сальдо рахунку 42	Величина емісійного доходу (сума, на яку вартість продажу акцій власної емісії перевищує їхню номінальну вартість); вартість безкоштовно отриманих необоротних активів, сума капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал; накопичені курсові різниці, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу; інші складові додаткового капіталу
Емісійний дохід*	1411	Кредитове сальдо субрахунку 421	Розмір емісійного доходу, який відповідає ознакам суттєвості
Накопичені курсові різниці	1412	Кредитове сальдо субрахунків 423, 425	Накопичені курсові різниці, які відображають у власному капіталі та які відповідають ознакам суттєвості. Такі курсові різниці виникають при здійсненні операцій з господарськими одиницями за межами України та внаслідок перерахунку зобов'язань засновників при формуванні статутного капіталу (п. 8, 9 П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», а також лист Мінфіну від 19.11.2013 № 31-08410-07-16/33606)
Резервний капітал	1415	Кредитове сальдо рахунку 43	Сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
			підприємства
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кредитове сальдо субрахунку 441 (дебетове сальдо субрахунку 442)	Сума нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу
Неоплачений капітал	1425	Кредитове сальдо рахунку 46	Сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Ця сума наводиться в дужках і вираховується при визначенні підсумку власного капіталу
Вилучений капітал	1430	Кредитове сальдо рахунку 45	Фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Сума вилученого капіталу наводиться в дужках і підлягає вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу
Інші резерви*	1435	Страховики наводять інші компоненти власного капіталу, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу	
Усього за розділом I	1495	р. 1400 + р. 1405 + р. 1410 + р. 1415 + р. 1435 +/- р. 1420 – (р. 1425 + р. 1430)	
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	Кредитове сальдо рахунку 54	Сума податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах, яка визначається відповідно до <u>П(С)БО 17</u>
Пенсійні зобов'язання*	1505	Кредитове сальдо субрахунку 472 (у частині довгострокових зобов'язань, пов'язаних з виплатами по закінченні трудової діяльності)	Сума довгострокових зобов'язань, пов'язаних з виплатами по закінченні трудової діяльності. Порядок обліку таких зобов'язань передбачено <u>пунктами 13-29 П(С)БО 26 «Виплати працівникам»</u>
Довгострокові кредити банків	1510	Кредитове сальдо субрахунків 501, 502, 503, 504	Сума заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням
Інші довгострокові зобов'язання	1515	Кредитове сальдо рахунків 51, 52,	Сума довгострокової заборгованості підприємства, не

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
		53,55 та субрахунків 505, 506	включена в інші статті, в яких розкривається інформація про довгострокові зобов'язання, зокрема зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки
Довгострокові забезпечення	1520	Кредитове сальдо субрахунків 471, 473, 474, 477, 478 (у частині довгострокових забезпечень)	Сума нарахованих у звітному періоді майбутніх витрат та платежів (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), розмір яких на дату балансу може бути визначений тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок
Довгострокові забезпечення витрат персоналу*	1521	Кредитове сальдо субрахунків 471 і 477 (у частині довгострокових забезпечень)	Сума забезпечення майбутніх виплат персоналу
Цільове фінансування	1525	Кредитове сальдо рахунку 48	Сума залишку коштів цільового фінансування і цільових надходжень, отриманих з бюджету та з інших джерел, у т. ч. коштів, вивільнених від оподаткування у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток підприємств
Благодійна допомога*	1526	Кредитове сальдо субрахунку 483	Залишок коштів (вартість товарів, робіт, послуг), отриманих у вигляді благодійної допомоги, які відповідно до законодавства звільнюються від оподаткування податком на додану вартість. Інформацію щодо суми благодійної допомоги наводять у додатковій статті в межах суми цільового фінансування. До підсумку Балансу включають загальну суму цільового фінансування
Страхові резерви*	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань*	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат*	1532		
резерв незароблених премій*	1534		
Інвестиційні контракти*	1535		Страховики наводять суму за контрактами, які створюють фінансові активи чи фінансові зобов'язання і

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
			мають юридичну форму договору страхування, але які не передбачають передачу страховику значного страхового ризику, отже, не відповідають визначенню страхового контракту
Призовий фонд*	1540		Підприємства, які провадять діяльність з випуску та проведення лотерей на території України, наводять залишок сформованого призового фонду, що підлягає виплаті переможцям лотереї відповідно до оприлюднених умов її випуску та проведення
Резерв на виплату джек-поту*	1545		Підприємства, які провадять діяльність з випуску та проведення лотерей на території України, наводять залишок сформованого резерву на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї
Усього за розділом II	1595		р. 1500 + р. 1505 + р. 1510 + р. 1515 + р. 1520 + р. 1525 + р. 1530 + р. 1535 + р. 1540 + р. 1545
III. Поточні зобов'язання та забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	Кредитове сальдо рахунків 60, 31 (овердрафт)	Сума поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них кредитами
Векселі видані*	1605	Кредитове сальдо рахунку 62	Сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів
Поточна кредиторська заборгованість за: довгострокові зобов'язання	1610	Кредитове сальдо рахунку 61	Сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу
товари, роботи, послуги	1615	Кредитове сальдо 63	Сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями, якщо вона наводиться в окремій статті)
розрахунки з бюджетом	1620	Кредитове сальдо субрахунків 641, 642	Сума заборгованості підприємства за усіма видами платежів до бюджету (включаючи податки з працівників підприємства)
у т. ч. із податку на прибуток	1621	Кредитове сальдо субрахунку 641	Сума заборгованості підприємства з податку на прибуток на звітну дату
розрахунки за страхуванням	1625	Кредитове сальдо рахунку 65	Сума заборгованості за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
			та індивідуальне страхування його працівників
розрахунки з оплати праці	1630	Кредитове сальдо рахунку 66	Сума заборгованості підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату
Поточна кредиторська заборгованість за отриманими авансами*	1635	Кредитове сальдо субрахунку 681	Сума авансів, одержаних від інших осіб
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками*	1640	Кредитове сальдо рахунку 67	Сума заборгованості підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і капіталу
Поточна кредиторська заборгованість за внутрішніми розрахунками*	1645	Кредитове сальдо субрахунків 682, 683 та рахунку 63 (щодо зобов'язань перед пов'язаними особами)	Суми заборгованості підприємства пов'язаним сторонам та кредиторської заборгованості з внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи тощо
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю*	1650	Страховики відображають суму кредиторської заборгованості за страховими виплатами, страховими преміями, отриманими авансами, суму кредиторської заборгованості перед страховими агентами, брокерами та посередниками і премій до сплати перестраховикам, іншу кредиторську заборгованість за страховою діяльністю	
Поточні забезпечення	1660	Кредитове сальдо субрахунків 471, 472, 473, 474, 477, 478 (у частині забезпечень, які плануються використати протягом 12 місяців з дати балансу)	Сума забезпечень, які плануються використати протягом 12 місяців з дати балансу, для покриття витрат, щодо яких відповідне забезпечення було створено
Доходи майбутніх періодів	1665	Кредитове сальдо рахунку 69	Доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків*	1670	Страховики наводять неамортизований залишок комісійних винагород, отримуваних від перестраховиків, які були віднесені на майбутні періоди для їх відповідності преміям, переданим у перестраховання	
Інші поточні зобов'язання	1690	Кредитове сальдо рахунку 36 у частині заборгованості	Суми зобов'язань, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Пояснення до заповнення графи 4 Балансу
		замовникам за будівельними контрактами, а також субрахунків 372, 643, 684, 685 (крім платежів у позабюджетні фонди)	бути включені до інших статей, наведених у розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення»
Усього за розділом III	1695	р. 1600 + р. 1605 + р. 1610 + р. 1615 + р. 1620 + р. 1625 + р. 1630 + р. 1635 + р. 1640 + р. 1645 + р. 1650 + р. 1660 + р. 1665 + р. 1670 + р. 1690	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	Кредитове сальдо субрахунку 680	Суми зобов'язань, що визначаються відповідно до <u>П(С)БО 27</u>
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду*			
	1800	Недержавні пенсійні фонди наводять різницю між вартістю активів пенсійного фонду на звітну дату та сумою зобов'язань пенсійного фонду, що підлягають виконанню на звітну дату	
Баланс	1900	р. 1495 + р. 1595 + р. 1695 + р. 1700 + р. 1800	

*Додаткові статті Балансу.

Додаток Б

Основні аналітичні показники фінансового стану підприємства

Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Формула за кодами рядків нових форм фінансової звітності (з	Формула за кодами рядків старих форм фінансової звітності (до	Економічний зміст	Напрямок позитивних змін
2	3	4	5	6	7	8
1 Показники майнового стану						
1.1. Валюта балансу (майно підприємства), тис. грн.	ВБ	Ф. 1, р. 1300		Ф. 1, р. 280	Сукупна вартість активів підприємства	Збільшення (у більшості випадків)
1.2. Середня величина основних засобів, тис. грн.	$\overline{ОЗ}$	$\frac{\Phi.1 \text{ р.} 1010 (\text{зр.} 3 + \text{зр.} 4)}{2}$		$\frac{\Phi.1 \text{ р.} 031 (\text{зр.} 3 + \text{зр.} 4)}{2}$		Збільшення
1.3. Фондоозброєність, тис. грн. / чол.	Φ_o		$\frac{\overline{ОЗ}}{Ч}$		Показує забезпеченість персоналу основними засобами; яка вартість основних засобів припадає на одного працівника	Збільшення
1.4. Фондовіддача основних фондів*	Φ_v	$\frac{ЧД(В)Р}{\overline{ОЗ}}$	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. № 1, р. 1010	Ф. № 2, р. 035 / Ф. № 1, р. 031	Показує ефективність використання основних фондів; яка величина доходу, отриманого від реалізації продукції, припадає на 1 грн., вкладену у основні фонди, що використовуються для виробництва цієї продукції	Збільшення
1.5. Частка основних засобів в активах	$Ч_{o.z.}$	Первісна вартість основних засобів / Активи	Ф. № 1, р. 1011 / Ф. № 1, р. 1300	Ф. № 1, р. 031 / Ф. № 1, р. 280	Частка коштів, інвестованих в основні засоби, у валюті балансу	Зменшення за умов незмінних або зростаючих обсягів реалізації
1.6. Коефіцієнт зносу основних засобів	$К_{зн.o.z.}$	Знос основних засобів / Первісна вартість основних засобів	Ф. № 1, р. 1012 / Ф. № 1, р. 1011	Ф. № 1, р. 032 / Ф. № 1, р. 031	Рівень фізичного зносу основних фондів	Зменшення
1.7. Коефіцієнт оновлення основних засобів	$К_{он.o.z.}$	Збільшення за звітний період первісної вартості основних засобів	Ф. № 1 (збільшення по р. 1011) / Ф. №1; р. 1011 (гр.4)	Ф. № 1 (збільшення по р. 031) / Ф. №1; р. 031 (гр.4)	Рівень фізичного оновлення основних фондів	Збільшення за умов виключення інфляційного фактора

		/ Первісна вартість основних засобів на кінець року				
1.8 Коефіцієнт мобільності активів	$K_{\text{моб.}}$	Оборотні (мобільні) активи / Необоротні активи	$\Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1195 + \text{ р. } 1200 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1095$	$\Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 260 + \text{ р. } 270 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 080$	Скільки обігових коштів припадає на одиницю необігових; потенційна можливість	Збільшення; рекомендований рівень $K_{\text{моб.}} \geq 5$
2 Показники ділової активності						
2.1 Оборотність активів (обороті), ресурсівід-дача, коефіцієнт трансформації**	$K_{\text{тр.}}$	ЧД(В)Р / Активи	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 2000 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1300$	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 035 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 280$	Скільки отримано чистої виручки від реалізації продукції на одиницю коштів, інвестованих в активи	Збільшення
2.2 Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороті) *	$K_{\text{об. кошт.}}$	ЧД(В)Р / Обігові кошти	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 2000 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1300$	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 035 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 260 + \text{ р. } 270$	Кількість оборотів обігових коштів за період; скільки виручки припадає на одиницю обігових коштів	Збільшення
2.3 Період одного обороту обігових коштів (днів)	$T_{\text{об.}}$	$360 / K_{\text{об. кошт.}}$			Середній період від витрачення коштів для виробництва продукції до отримання коштів	Зменшення
2.4 Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)*	$K_{\text{об. зап.}}$	Собівартість реалізації / Середні запаси	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ (р. } 2050 + \text{ р. } 2130 + \text{ р. } 2150) / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1100$	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ (р. } 040 + \text{ р. } 070 + \text{ р. } 080) / \Phi. \text{ № } 1, \text{ (р. } 100 + \text{ р. } 120 + \text{ р. } 130 + \text{ р. } 140)$	Кількість оборотів коштів, інвестованих у запаси	Збільшення
2.5 Період одного обороту запасів (днів)	$T_{1 \text{ об.}}$	$360 / K_{\text{об. зап.}}$			Період, протягом якого запаси трансформуються в кошти	Зменшення, якщо це не перешкоджає нормальному процесу виробництва, не загрожує дефіцитом матеріальних ресурсів
2.6 Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті) *	$K_{\text{об. д. з}}$	ЧД(В)Р / Середня дебіторська заборгованість	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 2000 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1125 + \text{ р. } 1130 + \text{ р. } 1135 + \text{ р. } 1155$	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ р. } 035 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 160 + \text{ р. } 170 + \text{ р. } 180 + \text{ р. } 190 + \text{ р. } 200 + \text{ р. } 210$	У скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість	Збільшення
2.7 Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	$T_{\text{пог. д. з.}}$	$360 / K_{\text{об. д. з}}$			Середній період інкасації дебіторської заборгованості, тобто період її погашення	Зменшення, особливо в умовах інфляції; збільшення, якщо додаткова вартість

						коштів компенсується додатковим прибутком від збільшення обсягів реалізації
2.8 Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів) *	$K_{об.кр.з}$	ЧД(В)Р / Поточні зобов'язання	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. №1, р. 1695	Ф. № 2, р. 035 / Ф. №1, р. 620	У скільки разів виручка перевищує середньорічну кредиторську заборгованість	Збільшення
2.9 Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	$T_{пог.кр.з}$	360 / $K_{об.кр.з}$			Середній період сплати підприємством кредиторської заборгованості	Зменшення
2.10 Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність) *	$K_{об.в.к.}$	ЧД(В)Р / ВК	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. № 1, р. 1495	Ф. № 2, р. 035 / Ф. № 1, р. 380	Скільки чистої виручки від реалізації продукції припадає на одиницю власного капіталу	Збільшення
3 Показники рентабельності						
3.1 Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування*	$R_{акт.зв.д.}$	Прибуток від звичайної діяльності / Активи	Ф. № 2, р. 2290 / Ф. № 1, р. 1300	Ф. № 2, р. 170 / Ф. № 1, р. 280	Скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи	Збільшення
3.2 Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком*	$R_{акт.ч.п.}$	Чистий прибуток / Активи	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1300	Ф. № 2, р. 220 / Ф. № 1, р. 280	Скільки припадає чистого прибутку на одиницю інвестованих в активи коштів	Збільшення
3.3 Рентабельність власного капіталу*	$R_{в.к.}$	Чистий прибуток / Власний капітал	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1495	Ф. № 2, р. 220 / Ф. № 1, р. 380	Скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу	Збільшення
3.4 Рентабельність виробничих фондів*	$R_{в.ф.}$	Чистий прибуток / Виробничі фонди	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1011 + р. 1100	Ф. № 2, р. 220 / Ф. № 1, р. 031 + р. 100 + р. 120	Скільки припадає чисто-го прибутку на одиницю вартості виробничих фондів	Збільшення
3.5 Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	$R_{пр.р.}$	Прибуток від реалізації / ЧД(В)Р	Ф. № 2, р. 2000 - (р. 2050 + р. 2130 + р. 2150) / Ф. № 2, р. 2000	Ф. № 2, р. 035 - (р. 040 + р. 070 + р. 080) / Ф. № 2, р. 035	Скільки припадає прибутку від реалізації на одиницю виручки	Збільшення

3.6 Рентабельність витрат	Р _{вир}	Прибуток від реалізації / витрати на виготовлення і реалізацію продукції	Ф. № 2, р. 2000 - (р. 2050 + р. 2130 + р. 2150) / Ф. № 2, р. 2050 + р. 2130 + р. 2150	Ф. № 2, р. 035 - (р. 040 + р. 070 + р. 080) / Ф. № 2, р. 040 + р. 070 + р. 080	Скільки прибутку від реалізації припадає на одиницю витрат на виготовлення і реалізацію продукції	Збільшення
3.7 Коефіцієнт реінвестування	Креін.	Нерозподілений прибуток / Чистий прибуток	Ф. № 1, збільшення по р. 1420 / Ф. № 2, р. 2350	Ф. № 1, збільшення по р. 350 / Ф. № 2, р. 220	Скільки чистого прибутку капіталізовано; скільки чистого прибутку спрямовано на збільшення власного капіталу	Збільшення в межах, що не суперечить бажанню акціонерів отримувати підвищені дивіденди
3.8 Період окупності капіталу*	Ток.кап.	Активи / Чистий прибуток	Ф. № 1, р. 1300 / Ф. № 2, р. 2350	Ф. № 1, р. 280 / Ф. № 2, р. 220	За який період кошти, що інвестовані в активи, будуть компенсовані чистим прибутком	Зменшення
3.9 Період окупності власного капіталу*	Ток.вл. кап.	Власний капітал / Чистий прибуток	Ф. № 1, р. 1495 / Ф. № 2, р. 2350	Ф. № 1, р. 380 / Ф. № 2, р. 220	За який період власний капітал буде компенсований чистим прибутком	Зменшення
4 Показники фінансової стійкості						
4.1 Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	Р _к	(Власний капітал + довгострокові зобов'язання - необоротні активи) або (оборотні активи - короткострокові зобов'язання)	Ф. № 1, р. 1495 + р. 1595 - р. 1095 або ф. № 1, р. 1195 - 1695	Ф. № 1, р. 380 + р. 430 + р. 480 - р. 080 або ф. № 1, р. 260 + р. 270 до 1 року - р. 620 - р. 430 до 1 року - р. 630 до 1 року	Оборотні активи, які фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Наявність Р _к означає не лише здатність платити поточні борги, а й можливість розширити виробництво	Збільшення
4.2 Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	К _{з.в.к}	Власні обігові кошти / Оборотні активи	Р _к / ф. № 1, р. 1195	Р _к / Ф. № 1, р. 260 + р. 270	Абсолютна можливість перетворення активів у ліквідні кошти	Збільшення; рекомендується значення К _{звк} > 0,1; за [31] К _{звк} ≥ 2
4.3 Маневреність робочого капіталу	М _{р.к}	Запаси / Робочий капітал	Ф. № 1, р. 1100 / Р _к	Ф. № 1, (сума р. 100-140) / Ф. № 1, р. 260 + р. 270 до 1 року - р. 620 - р. 430 до 1 року - р. 630 понад 1 рік	Частка запасів, тобто матеріальних, виробничих активів у власних обігових коштах; обмежує свободу маневру власними коштами	Зменшення; збільшення запасів призводить до уповільнення оборотності обігових коштів, в умовах

						інфляції – до залучення дорогих кредитів, що зменшує платоспроможність підприємства
4.4 Маневреність власних обігових коштів	$M_{в.о.к}$	Кошти / Власні обігові кошти	$\Phi. \text{ № } 1 \text{ р. } 1165 / P_k$	$\Phi. \text{ № } 1 \text{ р. } 230 + \text{ р. } 240 / \text{ Власні обігові кошти}$	Частка абсолютно ліквідних активів у власних обігових коштах; забезпечує свободу фінансового маневру	Збільшення
4.5 Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	$K_{заб.в.о.к}$	Власні обігові кошти / Запаси	$P_k / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1100$	$\Phi. \text{ № } 1 \text{ (р. } 260 + \text{ р. } 270 \text{ до } 1 \text{ року} - 620 - 430 \text{ до } 1 \text{ року} - 630 \text{ до } 1 \text{ року}) / \Phi. \text{ № } 1 \text{ (сума р. } 100-140)$	Наскільки запаси, що мають найменшу ліквідність у складі оборотних активів, забезпечені довгостроковими стабільними джерелами фінансування	Збільшення
4.6 Коефіцієнт покриття запасів	$K_{покр.зап}$	“Нормальні” джерела покриття запасів / Запаси	$\Phi. \text{ № } 1 \text{ (р. } 1495 - 1095 + 1595 + 1600 + 1610) / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1100$	$\Phi. \text{ № } 1 \text{ (р. } 380 - 080 + 480 + 430 \text{ понад } 1 \text{ рік} + 630 \text{ понад } 1 \text{ рік} + 500 + 510) / \Phi. \text{ № } 1 \text{ (сума р. } 100-140)$	Скільки на одиницю коштів, що вкладені в запаси, припадає у сукупності власних коштів, довго- та коротко-строкових зобов'язань	Збільшення
4.7 Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$K_{авт.}$	Власний капітал / Пасиви	$\Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1495 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1900$	$\Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 380 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 640$	Характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових джерел	Збільшення; за [11; 12] має бути $K_{авт.} > 0,5$
4.8 Коефіцієнт фінансової залежності	$K_{фін.зал.}$		$1 - K_{авт.}$		Ступінь залежності підприємства від зовнішніх зобов'язань	Зменшення
4.9 Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	$K_{ман..в.к.}$	Власні обігові кошти / Власний капітал	$P_k / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1495$	$\Phi. \text{ № } 1 \text{ (р. } 260 + \text{ р. } 270 \text{ до } 1 \text{ року} - 620 - 430 \text{ до } 1 \text{ року} - 630 \text{ до } 1 \text{ року}) / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 380$	Частка власних обігових коштів у власному капіталі	Збільшення; має бути $K_{ман.в.к.} > 0,5$
4.10 Коефіцієнт концентрації позикового	$K_{конц.п.к}$	Позиковий капітал / Пасиви	$\Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1595 + \text{ р. } 1695 + \text{ р. } 1700 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 1900$	$\Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 430 + \text{ р. } 480 + \text{ р. } 620 + \text{ р. } 630 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ р. } 640$	Характеризує ступінь участі позикового капіталу у формуванні	Зменшення, необхідно аналізувати в залежності

капіталу			1900		активів; скільки припадає позикового капіталу на одиницю сукупних джерел	від конкретної ситуації
4.11 Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	$K_{ф.с.}$	Власні кошти / Позичені кошти	Ф. № 1, р.1495 / Ф. № 1, р.1595 + р. 1695 + р. 1700	Ф. № 1, р. 380 / Ф. № 1, р. 430 + р. 480 + р. 620 + р. 630	Забезпеченість заборго-ваності власними коштами; перевищення власних коштів над позиковими свідчить про фінансову стійкість підприємства	За [12] нормативне значення $K_{ф.с} > 1$
4.12 Показник фінансового левериджу	$K_{фін.лев.}$	Довгострокові зобов'язання / Власні кошти	Ф. № 1, р. 1595 / Ф. № 1, р.1495	Ф. № 1, р. 480 / Ф. № 1, р. 380	Характеризує залежність підприємства від довго-строкових зобов'язань. Збільшення свідчить про підвищення фінансового ризику	Зменшення; за [31] $K_{фін.лев.} < 0,25$
4.13 Коефіцієнт фінансової стійкості	$K_{фін.ст.}$	Власний капітал + довгострокові зобов'язання / Пасиви	Ф. № 1, р.1495 + р. 1595 / Ф. № 1, р. 1900	Ф. № 1, р. 380 + р. 480 / Ф. № 1, р. 640	Частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі	За [11] має бути $K_{фін.ст.} = 0,85-0,90$
5 Показники ліквідності (платоспроможності)						
5.1 Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$K_{покр.}$	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	Ф. № 1, р. 1195 / Ф. № 1, р. 1695	Ф. № 1, р. 260 / Ф. № 1, р. 620	Характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року	Збільшення; за [11; 12] критичне значення $K_{покр.} = 1$; при $K_{покр.} < 1$ підприємство має неліквідний баланс. Якщо $K_{покр.} = 1-0,5$, підприємство своєчасно ліквідує борги
5.2 Коефіцієнт ліквідності швидкої	$K_{шв.лікв.}$	Оборотні активи – Запаси / Поточні зобов'язання	Ф. № 1, р. 1195 - р.1100 / Ф. № 1, р. 1695	Ф. № 1, р. 260 - (сума р. 100-140) / Ф. № 1, р. 620	Скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів	Збільшення; за [31] має бути $K_{шв.лікв.} > 1$; у міжнародній практиці [23] $K_{шв.лікв.} = 0,7-0,8$
5.3 Коефіцієнт ліквідності абсолютної	$K_{абс.лікв.}$	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	Ф. № 1, р. 1165 / Ф. № 1, р. 1695	Ф. № 1, р. 230 + р. 240 / Ф. № 1, р. 620	Характеризує готовність підприємства	Збільшення; за [11; 12]

					негайно ліквідувати короткострокову заборгованість	має бути $K_{\text{абс.лікв.}} = 0,2-0,35$
5.4 Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	$K_{\text{деб/кред.}}$	Дебіторська заборгованість / Поточна кредиторська заборгованість	$\Phi. \text{ № 1, сума р. 1125-1155} / \Phi. \text{ № 1, р. 1695}$	$\Phi. \text{ № 1, р. 160} + (\text{сума р. 170-210}) / \Phi. \text{ № 1, р. 620}$	Здатність розраховуватися з кредиторами за рахунок дебіторів протягом одного року	За [31] рекомендоване значення $K_{\text{деб/кред.}} \geq 1$
6 Позиція підприємства на ринку цінних паперів						
6.1 Доход на акцію	$D_{\text{ак}}$		$\Phi. \text{ № 2, р. 2610}$	$\Phi. \text{ № 2, р. 320}$	Скільки чистого прибутку припадає на одну просту акцію	Збільшення
6.2 Дивіденд на акцію	$D_{\text{ив.ак}}$		$\Phi. \text{ № 2, р. 2650}$	$\Phi. \text{ № 2, р. 340}$	Сума оголошених дивідендів, що припадає на одну акцію	Збільшення за умов достатнього реінвестува
6.3 Коефіцієнт котирування акцій	$K_{\text{к.а.}}$	Ринкова ціна акції / Номінальна ціна акції	Дані ринку цінних паперів / Дані структури статутного фонду (кількість акцій за номіналом)		Відхилення ринкової ціни акції від номінальної	Збільшення
6.4 Ціна акції	$C_{\text{а}}$	Ринкова ціна акції / Доход на акцію	Дані ринку цінних паперів / $\Phi. \text{ № 2, р. 2610}$	Дані ринку цінних паперів / $\Phi. \text{ № 2, р. 320}$	Інвестиційна привабливість акції; умовний термін окупності поточної вартості акції	Темпи підвищення ринкової ціни мають випереджати темпи збільшення доходності
6.5. Дивідендна доходність акції	$D_{\text{д}}$	Дивіденд на акцію / Ринкова ціна акції	$\Phi. \text{ № 2, р. 2650} / \text{Дані ринку цінних паперів}$	$\Phi. \text{ № 2, р. 340} / \text{Дані ринку цінних паперів}$	Поточна рентабельність інвестованого в акцію капіталу	Збільшення за умов одночасного збільшення ринкової ціни акції

Примітки:

1. $\Phi 1$ – Форма №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан).
  2. $\Phi 2$ – Форма №2 «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід).
  3. гр.3, 4 – графа 3, 4. Відповідно (3 і 4 стовпчики Балансу)
  4. Нормативне значення показника залежить від галузі, до якої належить підприємство, та від особливостей його функціонування.
  5. * У формулах, де використовуються дані з форми №1 та форми №2, дані з форми №1 «Баланс» беруться середні за рік шляхом додавання значення показника на початок звітного періоду і на кінець звітного періоду та ділення на два.
- Для зручності складові формул, що потребують перерахунку на середньорічне значення, виділені жирним шрифтом.